

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

**POHLED VYBRANÝCH
KATOLICKÝCH DUCHOVNÍCH
V ČR NA SPORT**

Diplomová práce

(bakalářská)

Autor: Mgr. Tomáš Kantor, Aplikovaná tělesná výchova

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Ivo Jirásek, Ph.D.

Olomouc 2013

Jméno a příjmení autora: Mgr. Tomáš Kantor

Název diplomové práce: Pohled katolických duchovních v ČR na sport

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí diplomové práce: Prof. PhDr. Ivo Jirásek Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2013

Abstrakt: Tato práce se snaží zachytit pohled na sport, předmět zkoumání kinantropologie, z pohledu duchovních v České republice. První část objasňuje, v jakém smyslu je v této práci používáno slovo sport. Dále se práce zabývá pohledem Písma a Magisteria na sport, který může pohled duchovních výrazně ovlivnit. Poslední část je věnována samotnému výzkumu mezi duchovními formou rozhovorů.

Klíčová slova: křesťanství, Písmo, Magisterium sport, duchovní,

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb

Author's first name and surname: Mgr. Tomáš Kantor

Title of the master thesis: Perspective of selected Catholic clergy in the Czech Republic on sport

Department: Department of Kinanthropology and Social Science

Supervisor: prof. PhDr. Ivo Jirásek, Ph.D.

The year of presentation: 2013

Abstract: This work tries to describe sport, the subject of investigation is kinanthropology, from the perspective of Catholic clergy in the Czech Republic. The first part explains in what sense is used the word sport in this thesis. The thesis deals with the view of Holy Bible and the Magisterium of the sport, which can significantly affect the spiritual view. The last part is dedicated to the research among spirituals in a form of interviews.

Keywords: Christianity, Holy Bible, Magisterium, sport, clergy,

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením prof. PhDr. Ivo Jiráska, Ph.D., uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržel zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 16.4.2013

.....

„Tato práce vznikla v rámci projektu Posílení odborného potenciálu výzkumných týmů v oblasti podpory pohybové aktivity na Univerzitě Palackého (CZ.1.07/2.3.00/20.0171)“.

esf evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Děkuji prof. PhDr. Ivo Jirásekovi Ph.D., za pomoc a cenné rady, které mi poskytl při zpracování diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	4
1. TERMINOLOGIE.....	6
2. AD FONTES.....	8
• 2.1 PÍSMO	9
• 2.2 MAGISTERIUM	12
• 2.3 ZÁVĚR	17
3. CÍLE.....	18
4. METODIKA	19
5. ROZHOVORY.....	20
• 5.1 OTEC JAN SZKANDERA,	21
• 5.2 OTEC MICHAL POŘÍZEK	23
• 5.3 OTEC JAN LINHART.....	26
• 5.4 JAN SLAVÍK	30
• 5.5 OTEC ALFRÉD VOLNÝ	35
• 5.6 O. MIKULÁŠ OP	40
• 5.7 OTEC DISMAS.....	42
• 5.8 OTEC LADISLAV ŠVIRÁK	49
6. DISKUZE	51
ZÁVĚRY	59
SOUHRN.....	61
SUMARY	62
REFERENČNÍ SEZNAM	63
SEZNAM ZKRATEK.....	65

ÚVOD

Již od prvního ročníku jsem se zabýval otázkou, o čem bych mohl psát bakalářskou práci. Dříve než jsem nastoupil na Fakultu tělesné kultury, absolvoval jsem Cyrilometodějskou teologickou fakultu a strávil pár let v kněžském semináři. Během tohoto období jsem u kandidátů kněžství zaznamenal ke sportu jak pozitivní, tak rovněž velice negativní postoje. Katoličtí duchovní¹ mají podle mne velký vliv na formování názoru velké části lidí. Jejich pohled může ovlivnit postoje mnohých věřících na sport. Proto jsem se rozhodl tuto bakalářskou práci věnovat pohledu vybraných katolických duchovních na sport.

V této práci tedy budu zkoumat jeden z možných pohledů na sport – předmět studia kinantropologie. Podobných perspektiv na toto téma moc není. Za zmínku stojí Miloš Bednář se svou knihou Pohyb člověka na biodromu (Bednář, 2009), který odhaluje duchovní rozměr existence ve sportu. Další obdobné práce nalezneme ve formě diplomových prací. Namátkou uvádím diplomovou práci (bakalářskou) Karla Marka, který se zaměřil na téma Pohyb a modlitba (Marek, 2012), nebo diplomovou práci (magisterskou) Karla Pančochy Spiritualita sportu pohledem křesťanství (Pančocha, 2009).

Dříve než se budu věnovat samotnému tématu, budu muset terminologicky objasnit, v jakém smyslu budu používat slova sport. Slovo sport se totiž používá v různých významech a není tak jednoznačné v jakém smyslu ho kdo používá.

Dále se pro přehled poznatků zaměřím na, pro katolické duchovní nejcennější prameny, Písmo (Bible) a Magisterium (Učitelství úřad církve)². Použiji kompilační metodu. K danému tématu si najdu vždy několik papežů, kteří se k tématu vyjadřují, a také nahlédnu do Dokumentů II. Vatikánského koncilu. Z Papežů to budou zvláště Jan Pavel II., ale také Benedikt XI. či předchozí papežové Pavel VI. a Pius XII. Pro zkoumání Písma pak použiji Slovník biblické teologie a programu Biblenet.cz

¹ Duchovní dle CIC (1994) jsou posvátní služebníci (ministri sacri), tedy křesťané, kteří prošli nějakým svěcením (jáhnové, kněží, biskupové) a vykonávají posvátnou službu.

² Dala by se zde uvést také Tradice, ale zde nenalézáme žádné zdroje týkající se tématu sport. Tertulián sice napsal dílo O hrách, ale pro svůj odpad k sektě Montanistů se nedá zařadit toto jeho dílo do Tradice.

Po sesbírání poznatků o pohledu Písma a Magisteria na sport, přistoupím po stanovení cílů a metodiky k samotnému výzkumu mezi katolickými duchovními.

Poslední část práce bude věnována výsledkům práce, diskusi a závěrům.

1. TERMINOLOGIE

Dříve než se budu věnovat tématu své bakalářské práce, musím vyjasnit, v jakém smyslu budu užívat slova sport.

Slovo sport je sice velice často používáno, ale ne vždy se tím rozumí tatáž skutečnost. Tento termín se často používá pro celou oblast záměrné pohybové aktivity člověka a je tedy příliš široký, nejasný a víceznačný. Můžeme identifikovat až 127 jeho rozdílných užití. Tento obsáhlý význam je pro některé plně vyhovující, někteří však poukazují na nutnost rozlišování jeho jednotlivých rovin. A tak se setkáváme s různými přívlastky slova sport - např. sport elitní, sport výkonový, sport doplňkový, sport masový atd. Podle Jiráska (2005, 115) však jsou tyto přívlastky přiřčeny sportu „v různorodých nesystematizovaných vazbách, překračující jednotlivé úrovně jeho popisu a tudíž neumožňující skutečně systematický popis daného kulturního okruhu.“

Jak tedy vystoupit z tohoto vágního užití slova sport? Jedno řešení nabízí Bohuslav Hodaň ve své Sociokulturní kinantropologii, kde uvádí sport vedle tělocvičné rekreace a tělesné výchovy, jako jen jednu část tělesných cvičení. Tělocvičná rekreace je zaměřena na rozvoj a obnovování lidských sil, tělesná výchova na výchovu a vzdělávání prostřednictvím pohybu a sport na soutěživost a s ní spojený výkon (Hodaň, 2006, 150).

Podobně Jirásek (2005, 112). ve své knize setkání Filosofie, těla a pohybu, nahrazuje nejasný pojem sport termínem pohybová aktivita, kterou rozděluje podle hodnoty, cíle, účelu a smyslu pohybu do dílčích kategorií. Pohybová výchova využívá výchovný a vzdělávací potenciál pohybu, pohybová rekreace regenerační a odpočinkovou dimenzi pohybu, pohybová rehabilitace rehabilitačních činností směřujících ke zdraví, pohybové umění zdůrazňuje estetickou dimenzi pohybu s hodnotou krásy a konečně sport, ve kterém jde o maximální výkon a vítězství v soutěži Pro doplnění ještě uvedu, že podle autora se sport dá rozdělit podle toho, zda v něm je člověk chápán jako subjekt či jako pouhý objekt pohybové aktivity. Takový sport, jenž staví do popředí zájmu člověka a jeho plnohodnotný rozvoj, nazývá jednoduše sport. Naproti tomu sport, který člověka odsunuje na pozici

prostředku a lidské tělo vnímá jako pouhé těleso, označuje jako „sport“ (Jirásek, 2005, 292).

Tato rozdělení jsou sice pro potřeby kinnantropologie velice výstižná, nicméně pro moji bakalářskou práci, ve které budu provádět rozhovory s běžnými, v kinantropologii nezasvěcenými lidmi, poněkud obtížná. Respondenti budou pod pojem sport zahrnovat jak hru českých reprezentantů ve fotbale, tak hru dětí, které si po škole zakopou na hřišti.

Kromě rozhovorů má práce zahrnuje také teoretickou část, a tak se právem nabízí otázka, zda alespoň tuto část nepojmout terminologicky precizně podle autorů Hodaně či Jíráska. Musíme si však uvědomit, že ve své teoretické části budu vycházet z textů církevních autorů, kteří o terminologii těchto pánů nemají žádné ponětí. Navíc sport chápaný v tom smyslu, jak jej chápou oba autoři, ani nemusí být pohybovou aktivitou (šachy, motorismus) a je i pro ně otázkou, zda je ještě součástí tělesné kultury. Jirásek navíc dodává, že takovýto sport, který klade do popředí zájmu ekonomický, politický či mediální profit, přesahuje z pohybové kultury do zcela jiných sfér společenského života.

Z uvedených důvodů jsem se rozhodl v této práci používat pojem sport spíše v tom smyslu, jak jej definuje Evropská charta sportu, jak jej přibližně chápou také církevní autoři, ze kterých budu čerpat a rovněž mí respondenti³: „Sportem se rozumí všechny formy tělesných činností, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoliv, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních“ (Evropská charta sportu, 1992).

³ Respondenty předem pro jistotu seznámím s danou definicí, aby nedošlo k nedorozumění, protože jak již bylo řečeno, slovo sport je velice problematické.

2. AD FONTES

Cílem této kapitoly bude zjistit, jak se na sport či s ním související pojmy dívá Bible a Učitelství úřad církve neboli Magisterium. Příčinou tohoto kroku je skutečnost, že katoličtí věřící, a o to víc duchovní, by měli ve svých úvahách vycházet z toho, co je psáno v Písmu, ale také z výroků Magisteria, neboť ono Luterovo „Sola Skriptura“ (pouze Písmo), nemá v Katolické nauce a vlastně ani v samotném Písmu, opodstatnění (srov. 2Petr 1,20)⁴. Po studiu Písma a výroků Magisteria pak lépe můžeme chápat postoje jednotlivých duchovních, popřípadě pozorovat rozdílnost jejich názorů s katolickým učením. Jelikož budu zkoumat dvě skutečnosti - Písmo a Magisterium, rozdělím podle toho i tuto první kapitolu.

⁴ Tato dvojice by měla správně být obohacena o Tradici církve, ale mezi církevními otci není nikdo, snad kromě Tertuliána (který se pro svou vyhraněnost a odpad k montanistům nedá ani nazývat církevní otec), kdo by psal o sportovní tematice.

. 2.1 PÍSMO

Počátek křesťanských úvah vychází z Bible, která je dle křesťanů Božím zjevením. Boží slovo je pro ně „dalekohledem“, díky němuž může rozum vidět dál, než by za normálních okolností byl schopen. Pravdy zjevené v Písmu nemohou rozumu odporovat, mohou jej však přesahovat. Musíme si však uvědomit, že pravdy, které jsou zde obsaženy, se týkají především spásy lidí (Dokumenty II. Vatikánského koncilu, 2002, 115). Podívejme se nyní trochu podrobněji, co nám tedy Bible o sportu a jemu podobných či souvisejících termínech říká.

Asi nebude příliš velkým překvapením zjištění, že v knihách, doba jejichž vzniku se datuje mnoho let před, popřípadě pár desítek let po Kristu, se nevyskytuje ani jednou slovo sport. Snad jako dosti výstižnou obdobu tohoto slova můžeme pro tehdejší dobu chápat slovo hry. To se v Bibli vyskytuje na dvou místech (2.Sam 2,14; 2.Mk 4,18). Zatímco v knize Samuelově se jedná o bojové hry mezi zneprátelenými vojsky, v knize Makabejské jde o hry závodní. Je zde kritizován odpad k pohanským zvykům. Samotní kněží zanedbávali oběti, protože spěchali, aby se mohli účastnit svévolného závodění v hodů diskem (2.Mk 4,14).

V 1. knize Makabejské je zmínka o stadionu vystavěném v Jeruzalémě podle vzorů pohanů. I zde je zde kritizováno, že Izraelité odpadli od svaté smlouvy a spřáhli se s pohany (1.Mak 1,14).

V listě Korint'ánům (1Kor 9,25) nalezneme zmínku o závodníkovi. Zatímco ve zmíněných textech Starého zákona, je patrný značný odpor k helénským (pohanským) hrám, Pavel z Tarzu, autor listu, zde upozorňuje na závodníka - běžce, který se kvůli vítězství podrobuje veškeré kázní. Upozorňuje však, že tento to dělá pro věnec pomíjející, věřící by to měli dělat pro spásu, která je trvalá. Nachází tak určitou analogii mezi závodníky a následovníky Krista.

Slovo běh se vyskytuje v Bibli vícekrát (celkem 10x), většinou se ale o běhu nemluví jako o pohybové aktivitě. Kazatel však píše: „Opět jsem pod sluncem viděl, že běh nezávisí na snaze hbitých ani boj na bohatýrech ani chléb na moudrých ani bohatství na rozumných ani přízeň na těch, kdo mají poznání, ale jak kdy každému z nich přeje čas a příležitost“ (Kaz 9,11).

Slovo běh se v Bibli používá především v přeneseném slova smyslu. Například o slovu Božím se říká, že běží rychle na zem (srov. Ž 147,15) a nevrátí se zpět, pokud nevykoná svůj úkol (srov. Iz 55,11). Tyto a jim podobné výroky chtějí poukázat na dynamičnost Božího slova nebo těch, kdo je hlásají (Léon-Dufour, 2003, 26).

Pod vlivem sportovního závodění, které bylo v řeckém světě oblíbené, se používá slovo běh také pro označení běhu života, jenž směřuje ke svému cíli. Mimo jiná místa se tento smysl vyskytuje i ve výše zmíněném výroku (1Kor 9,25) o závodníkovi, který běží pro svůj vítězný vavřín (Léon-Dufour, 2003, 26).

V listě Timoteovi, nalezneme zmínku o cvičeních těla. Autor zde zdůrazňuje, že „Cvičení těla je užitečné pro málo věcí, avšak zbožnost je užitečná pro všechno a má zaslíbení pro život nynější i budoucí.“ (1Tim 4,8). Za zmínku stojí to, že Pavel neříká, že by cvičená těla nebyla užitečná. Poukazuje však, že duchovní zdatnost je mnohem užitečnější, neboť je prospěšná jak pro nynější tak budoucí život.

V dosti podobném duchu připomíná věřícím žalmista: „Netěší ho (Hospodina) síla koně, nemá zalíbení ve svalech muže. Hospodin má zalíbení v těch, kdo se ho bojí, v těch, kdo čekají na jeho milosrdenství.“ (Ž 147,10-11).

Výraz „síla“ se vyskytuje v Bibli mnohokrát. Kromě výše zmíněného například v knize Kazatel se zdůrazňuje, že „Lepší je moudrost než síla“ (Kaz 9,16). Naproti tomu v knize Přísloví můžeme vyčíst, že „Ozdobou jinochů je jejich síla“ (Př 20,29). Vícekrát je pak zdůrazněno, že sílu člověk nalézá v Hospodinu (Abakuk 3,19, Ž 28 apod.). V celé Bibli jde především o oslavování Boží síly k záchraně lidí. Jde o protiklad mezi člověkem, který nachází svou sílu v Bohu, a člověkem bez Boha. Bibli tedy nejde o vychvalování Boží moci jakožto síly, která nevýslovně převyšuje moc lidí, jak to můžeme vidět později v islámu, ale především o to ukázat, že člověk svou sílu, která zde není omezena pouze na fyzickou, nalézá v Bohu (Léon-Dufour, 2003, 425).

Neméně zajímavý je vztah Bible a tedy i křesťanské nauky k tělu. Mnoho náboženství považuje tělo za něco nicotného, ba dalo by se říci za něco zlého. Duše pak je v jeho opozici. Tento dualismus duše a těla se vyskytuje i u

některých křesťanských myslitelů. Nicméně v Bibli není nikde tělo přímo považováno za zlé. Obě části Bible, tedy Starý a Nový Zákon, chápou člověka jako jednotnou bytost a lidskou přirozenost včetně těla prohlašují za dobrou. Vždyť tělo bylo stvořeno Bohem, Boží Syn je vzal na sebe a Duch svatý je proměnil. Tělo je také určeno ke vzkříšení (Léon-Dufour, 2003, 512).

Můžeme říci, že Bible uznává důstojnost lidského těla. „Celý člověk je stvořen Bohem, pracujícím jako řemeslník (Jb 10,11; Ž 139,13nn; Gn2,7; Jer1,5; Jb10,8n) a proto si zaslouží celý, včetně svého těla, naši úcty a našeho obdivu (Kaz 11,5; 2Mak 7,22nn) – ať už jde např. o jeho krev (Sir 14,18; Mt 16,17), tělo a kosti (Gn 2,23; Lk 24,39) srdce (Ž 38,4; Gal 4,14), tělo nemocné (Ž 38,4; Gal 4,14), trpící (2Kor 12,7), soužené (1Kor 7,28). Nikde se nesetkáváme se stopami opovržení – naopak: tělo nelze nenávidět (Ef 5,28n) a Ezechiel je chválí, když oznamuje, že Bůh se rozhodl dát Izraeli na místo jeho zatvrzelého srdce z kamene ‚srdce tělesné‘ (Ez 36,26), poslušné a otevřené svému stvořiteli.

Pavel ve svých listech zdůrazňuje důstojnost lidského těla na mnoha místech. Nepoužívá nikdy tohoto výrazu – na rozdíl od evangelií – k označení mrtvoly (srv. Mt 27,52.58n; Lk17,37; Sk 9,40), zato mu připisuje jednu z nejvznešenějších schopností člověka, totiž plození (Řím 1,24; 4,19; 1Kor 7,4; 6,13-20). Nesestavuje žádné katalogy ‚hříchů těla‘ (v 1Kor 6,18 jde pravděpodobně o hříchy proti celé lidské osobě), jak to bylo tehdy zvykem zvláště v řeckém kulturním prostředí (Léon-Dufour, 2003, 513).“ Tělem, bychom měli oslavovat Boha (1Kor 6,12).

Z Písma svatého je zřejmé, že cvičení těla a síla možná nebude to podstatné, o co v křesťanství půjde. To podstatné o co v Písmu jde, je, dalo by se říci, až intimní vztah s Hospodinem, kterého má věřící milovat nade vše a pro lásku k němu i své bližní (Mt 22,36-40, Jan 13,34). Nicméně jsme mohli vidět, že tělo není něco zlého, či něco, co je určeno ke zkáze. Lidské tělo je z pohledu Bible důležité a má svoji důstojnost. Vždyť bylo stvořeno Bohem a je nejen dobré, ale i krásné. A můžeme říct, že k jeho kráse přispívá i sport, vždyť i tělesná cvičení mají podle Písma svůj užitek (1Tim 4,8). Sport neodporuje křesťanské víře, pokud se ovšem sám nestává náboženstvím, pokud je jen cestou k pravému cíli, kterým je pro křesťanství Hospodin.

• 2.2 MAGISTERIUM

Po našem pohledu na Písmo a jeho vztah ke sportu a jemu podobné, či s ním související termíny, doplníme v následujících řádcích tyto výpovědi o výroky Učitelského úřadu církve.

Pohled na sport se během doby v církvi měnil. Zatímco v r. 394 po Kr. byly Olympijské hry (k počtě boha Dia) zrušeny, protože odporovaly křesťanství – tehdejšímu novému státnímu náboženství, v dnešní době obdrží sportovci před odjezdem na Olympijské hry nebo i během jejich průběhu požehnání církevních představitelů. Mnoha sportovcům požehnal sám papež. Sport je církvi uznáván a dokonce i doporučován jako důležitá součást volného času. I dokumenty Druhého vatikánského koncilu, konkrétně pastorální konstituce O církvi v dnešním světě, hovoří o sportu (Kaplánek, 2002, 84):

Volného času je třeba správně využívat k uvolnění ducha a k posílení duševního i tělesného zdraví. Tomu slouží rozmanité záliby a zájmy, např. cestování do jiných zemí (turismus), které člověka vnitřně zušlechťují, ale také lidi obohacují vzájemným poznáním, nebo cvičení a sportovní podniky, jež pomáhají k udržení duševní vyrovnanosti jednotlivce i společenství a k uskutečňování bratrských vztahů mezi lidmi každého postavení, národnosti nebo odlišné rasy (Dokumenty II. Vatikánského koncilu, 2002, 61).

Ve výše zmíněných dokumentech nalezneme ještě v Deklaraci o křesťanské výchově zmínku o sportovních spolcích, které jsou, spolu například s kulturními spolky, školami či různými sdruženími mládeže, chápány, pro svůj výchovný a vzdělávací význam, jako prostředky křesťanské výchovy (Dokumenty II. Vatikánského koncilu, 2002, 61).

Co se týče papežů a jejich vztahu ke sportu, tak zejména od doby Pia XI. pontifikové oceňovali význam sportu. Zvláště Pius XII. (1939-58) je známý jako přítel sportu. Sport a cvičení chápal jako prostředek k formování charakteru a posilování vůle. Upozorňuje na důležitost tělesné kultury, neboť tělo stejně jako duše, se kterým je spojená, hraje důležitou úlohu v Božím plánu. Sport je podle něj spjat se vzděláváním těla, což úzce souvisí s morálkou, proto se církev musí o sport zajímat. Zároveň sport chápal v Pavlovském smyslu jako symbol, který poukazuje na vítězný vavřík věčné spásy, kterého lze dosáhnout jen pravidelným cvičením sebe sama (Pančocha, 2009.).

Lixey (In Svoboda 2011, 32) se snaží vystihnout, tři základní apologie sportu Pia XII.:

Za první - tělo i duše a péče o ně jsou v kompetenci křesťanské církve, nikoliv pouze duše, jak tomu mohlo být doposud. Za druhé - rozvoj křesťanských ctností předpokládá rozvoj ctností lidských - církev se musí snažit o dosažení dokonalosti obou. A konečně za třetí - křesťanské principy mohou osvobodit sport z materialismu a současně ho otevřít novým horizontům.

Podle Weilera (In Kaplánek, 2002, 84), nejprve papežové zdůrazňovali sport spíše jako prostředek z hlediska výchovy charakteru a zdraví, a to zejména při výchově mládeže. Pavel VI. však vyzdvihl sport jako něco, co má svůj význam samo o sobě jakožto pozemská skutečnost a samostatná oblast činnosti, za níž nesou zvláštní zodpovědnost laici.

Další z papežů, sám sportovec, Jan Pavel II. mluví o daru sportu, ve kterém lidská osoba cvičí své tělo, intelekt a vůli a zároveň uznává těchto schopností, tak jako mnohé dary svého Stvořitele. Sport se podle něj dnes stal velmi důležitý, protože může povzbudit mladé lidi k rozvoji důležitých hodnot jako je věrnost, vytrvalost, přátelství, sdílení a solidarita.

Viděl ve sportu šanci na zvýšení hodnoty lidského těla v ontologicko-humanistickém, nikoli v hédonistickém aspektu. Papež si je vědom vzdělávacího a duchovního potenciálu sportu, který rozvíjí plně lidskou bytost. Sport je podle něj velmi důležitý aspekt lidského rozvoje, který integruje duši i tělo (Metzger).

Každý druh sportu, říká papež Jan Pavel II., nese s sebou bohatství hodnot, které si je vždy třeba uvědomovat, abychom je mohli uskutečnit. Cvičení pozornosti, výchova vůle, vytrvalosti, odpovědnosti, snášení obtíží a nevýhod, duch sebezapření a solidarity, věrnost povinnostem – to vše patří k ctnostem sportovce. Papež proto povzbuzuje mladé sportovce, aby žili shodně s požadavky těchto hodnot, aby v životě byli vždy pravými lidmi, uctivými a vyrovnanými, lidmi kteří budí důvěru a naději (Stolarczyk, 2005).

Jan Pavel viděl potenciál skrytý ve sportu jako již výše zmíněný významný nástroj pro integrální rozvoj člověka, ale také nesmírně užitečný nástroj v procesu budování lidštější společnosti. Ten pocit bratrství, velkorysost, poctivost a respekt k subjektu - které jsou jistě potřebné ctnosti jakéhokoliv sportovce - pomůže budovat společnost, kde jsou rozpory smazány dobrou sportovní soutěží, kde se setkání cení více než konfliktu, spravedlivou hospodářskou soutěž více než hořké konfrontace. Sport pochopil, že cesta není cíl, ale má na mysli, že se může stát faktorem, který vytváří civilizaci a slouží pravdě, a rekreaci, která stimuluje lidi k předvedení své nejlepší části a pomáhá vyhnout se všemu, co může ohrozit, nebo způsobit vážné poškození sebe nebo svého okolí (Metzger).

Papežová veliká záliba byla po celý jeho život v turistice se vším, co k ní patří. Přistupoval k ní jako k formě odpočinku. Odpočinek byl pro něj něco, co člověk nutně potřebuje a říká, že člověk by si měl opravdově a hluboce odpočinout díky kontaktu s přírodou, kterou však v plnosti nelze nazít přes verandy domů, okna hotelů či turistických úkrytů. Sport a turistika jsou důležité stránky volného času, ve kterém se náleží věnovat aktivitám sloužícím fyzickému i duchovnímu rozvoji (Bukowiec, 2004).

Na jiném místě poukazuje, že turistika má i jiná pozitiva. Dovoluje nám seznámit se s jinými styly života, jinými náboženstvími, jinými formami uvědomování si světa a jeho divů (Stolarczyk, 2005).

Sport, aniž by ztratil svou pravou podstatu, může, podle papežových slov, dát odpověď na potřeby naší doby, pokud to bude sport, který chrání slabé a nevylučuje nikoho, osvobozuje mladé lidi z apatie a lhostejnosti a vyvolává zdravý smysl pro

soutěžení, sport, který je činitelem emancipace pro chudší země a přispívá k vymýcení netolerance a vybudování bratrského a sjednoceného světa. A sport, který přispívá k lásce k životu, učí oběti, respektu a zodpovědnosti, což vede k plnému rozvoji každé lidské osoby (Jan Pavel II., 2000).

Upozorňuje však, že kromě sportu, který pomáhá jednotlivcům, existuje sport, který škodí. Mimo sportu, který obohacuje tělo, existuje sport, který poškozují a zraňuje. Mimo sportu, který slouží vznešeným myšlenkám, existuje sport, který je jen za účelem zisku. Kromě sportu, který spojuje, existuje další sport, který rozděluje. (Jan Pavel II., 2000).

Podle Jana Pavla je nutno jasně označit a překonat nebezpečí ohrožující současný sport: od obsesivní touhy po zisku ke komercializace sportu v téměř všech aspektech, od přehánění diváckého jednání při sportovních zklamáních k profesionální a technické dokonalosti, od dopingu a jiných nedovolených metod k užívání násilí

Pro správnou podporu sportu v srpnu 2004 papež Jan Pavel II vytvořil oddělení sportu ve Vatikánu. Chtěl tak zdůraznit jeho význam. Papež vyjádřil naději, že nové oddělení bude sloužit na podporu sportu jako součást kultury a jako přirozená součást lidského vývoje ve službě míru a bratrství. Je to podle něj doslova nervový systém moderního světa a nová oblast pro všechny akce církve. Církev, ve které byl vždy zájem o důležité aspekty lidského soužití, se musí bez pochyby vztahovat i ke sportu, který se stane novým polem pro evangelizaci (Metzger).

Jan Pavel II. dále připomíná slova žalmisty „Kdo sejí v slzách, žnout budou s jásotem“ (Ž 125,5) a zdůrazňuje, že k úspěchu jak ve sportu, tak v životě je třeba vytrvalého úsilí. Také Jan Pavel II. se odkazuje (podobně jako výše zmíněný Pius XII) na slova Pavla z Tarzu, který píše: „Každý závodník se podrobují všestranné kázni. Oni to podstupují pro pomíjitelný věnec, my však pro věnec nepomíjitelný.“ (1Kor 9,25) Každý křesťan je povolán stát se silným sportovcem Krista, to znamená věrný a odvážný ve svědectví jeho evangelia. Proto musí vytrvat v modlitbě, cvičit se v ctnostech a postupovat ve všem podle Krista (Jan Pavel II., 2000).

Po tom, co všechno jsme řekli o pohledu Jana Pavla II. na tělocvičnou aktivitu, možná nikoho nepřekvapí, že měl velice pozitivní vztah k lidskému tělu. Ne náhodou byl jeho sborník katechezí o lidské lásce v Božím plánu v češtině pojmenován jako teologie těla. Základní povolání člověka je povolání k lásce, a čím jiným člověk projevuje svou lásku než prostřednictvím svého těla, kterým jsme zde na zemi. K tomu můžeme připojit spekulaci, že lidské tělo může dobře sloužit ostatním, pokud se o něj dobře staráme a pokud jej mimo jiné dobře cvičíme. Teologie těla nám tedy implicitně rovněž naznačuje důležitost tělocvičné aktivity pro každého křesťana.

Nástupce Jana Pavla II. papež Benedikt XVI. na jedné ze svých generálních audiencí hovořil mimo jiné i k zástupcům UEFA a fotbalovým hráčům o duchovním významu sportu. Řekl, že je to činnost, která může přinést respekt, loajalitu a solidaritu mezi národy. Dále uvedl, že sport představuje obor, který, pokud cvičí v dodržování pravidel, stává se vzdělávací nástroj a prostředek pro důležité lidské a duchovní hodnoty (Anonymus, 2005).

V jednom ze svých poselství pak řekl, že „stejně jako všechny lidské činnosti, musí být i sport prozářen Bohem skrze Krista, aby hodnoty, které představuje, byly pročištěny a pozdviženy, jak na osobní, tak i na společenské úrovni“ (Benedikt XVI, 2007).

Papežové tedy ve sportu viděli jak prostředek výchovy, kde se může plně rozvíjet lidská osoba, tak něco, co má smysl samo o sobě jakožto pozemská skutečnost, která může svět udělat láskyplnějším a tak podobnějším plánu Stvořitele. Navíc papežové, po vzoru svatého Pavla, vidí ve sportu symbol našeho závodění o věnec nepomíjející. Ten však, na rozdíl od sportu, můžeme získat všichni. Podobně jako ve sportu se i zde očekává náš odpovědný přístup.

Učitelství (katolické) církve (Magisterium) se k tělocvičným aktivitám tedy staví vcelku pozitivně. Tělocvičné aktivity jsou pro církve velice důležité, o čemž svědčí zvláště jejich připomínka v dogmatické (věroučné) konstituci o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes*. Po druhém vatikánském koncilu pak velikou roli na scéně úvah o tělocvičné aktivitě sehrál především papež Jan Pavel II., jehož úvahy nás mohou provázet na poli kinantropologie stále.

. 2.3 ZÁVĚR

Po prostudování výroků Písma a Magisteria můžeme tedy uzavřít tuto kapitolu tvrzením, že sport není cílem křesťanského života. Řekli jsme, že cílem křesťana je milovat Boha nade vše a z lásky k němu i své bližní. Přesto má tělocvičná aktivita minimálně v katolickém křesťanství své místo a hodnotu jako skutečnost, která může k tomuto cíli napomáhat. Katolický věřící a tím spíše duchovní, by tělocvičnou aktivitou neměl pohrdat, ale jako dobrý hospodář s ní nakládat jako s jedním z mnoha, nikoliv však zanedbatelným, prostředků křesťanské pastorace. Musíme však zdůraznit, že sport není jediným prostředkem a může být v případě potřeby nahrazen prostředkem jiným.

3. CÍLE

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjistit, jak se dívají vybraní katoličtí duchovní v České republice na sport. K hlavnímu cíli se budu snažit dospět stanovením dílčích cílů. Mezi dílčí cíle budou patřit zjištění, zda:

1. má sport pro křesťana nějakou hodnotu
2. je vůbec dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval
3. si myslí, že by se dal sport využít v pastorači (tedy k péči o duchovní směřování)
4. sport k pastorači používají
5. podle nich sport může nějak přispět k mravnímu růstu
6. se dívají pozitivně či negativně na sport obecně a sport vrcholový
7. osobně sportují

4. METODIKA

Při svém výzkumu, ve kterém se budu snažit alespoň nástinově zachytit pohled některých duchovních v České republice na sport, budu používat metodu rozhovorů. Pro tuto metodu jsem se rozhodl proto, že kdybych chtěl použít nějaký dotazník, musel bych použít buď nějaký, který již existuje, nebo si vytvořit vlastní, jehož příprava by byla na samostatnou bakalářskou práci. Navíc metoda rozhovorů mi může přinést více informací k jednotlivým otázkám. Půjde konkrétně o individuální, strukturovaný (řízený) rozhovor. Otázky budou pro všechny respondenty předpřipravené ve stejném sledu i formě.

Za jednotlivými duchovními budu osobně docházet. Rozhovory si budu zaznamenávat formou nahrávky do počítače a následně přepisovat do písemné podoby.

Je možné, že na některou otázku mi respondent odpoví již v rámci předchozího dotazu, přesto mu ji i v tomto případě položím znovu pro možnost rozšíření názoru, a také pro lepší přehlednost při zpracování.

Pro rozhovor se budu snažit najít jak respondenty z řad řeholníků, tak diecézních duchovních. Největší vzorek bych pak chtěl získat v kněžském semináři a konviktu, kde bych oslovil kněze, kteří sami působili ve farnostech, a kteří jsou v současné době zodpovědní za formaci budoucích kněží. Také bych chtěl provést rozhovor alespoň s jedním jáhnem. Jáhen se totiž již řadí mezi duchovní, tedy služebníky posvátné služby, přesto se jeho funkce od té kněžské liší.⁵

⁵ Pokud se nejedná o tzv. trvalého jáhna, tak téměř každý jáhen, většinou po roce své služby, bývá vysvěcen na kněze.

5. ROZHOVORY

V následujících podkapitolách uvedu přepis osmi rozhovorů, které jsem zaznamenal do svého počítače. U rozhovorů uvedu datum nahrávky, věk respondenta a také to, jak dlouho je knězem, případně jak dlouho je řeholníkem.

Před každým rozhovorem jsem přečetl respondentům definici sportu, jak ji chápu ve své bakalářské práci já. Jak jsem uvedl již v kapitole terminologie, jedná se o definici převzatou z Evropské charty sportu a její znění je následující: „Sportem se rozumí všechny formy tělesných činností, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoliv, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních (Anonymus, 1992)“.

Každý z respondentů dostane stejné otázky ve stejném pořadí. Po důkladném zvážení jsem se nakonec rozhodl pro tyto výzkumné otázky, které korespondují s dílčími cíli práce:

Řekněte mi, myslíte si, že sport má pro křesťana nějakou hodnotu? Pokud ano, jakou?

Je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval?

Jak si myslíte, že by se dal sport využít v pastoraci? Je vůbec pro pastoraci vhodný?

Využíváte nebo jste někdy využíval sport pro pastoraci?

Myslíte si, že sport může nějak přispět k mravnímu růstu?

Jaký je váš osobní pohled na sport a jak se díváte na sport vrcholový?

Sportujete, nebo jste někdy sportoval?

. 5.1 OTEC JAN SZKANDERA,

Věk 42 let, z toho knězem 18 let. V současnosti působí 8. rok v kněžském semináři.

Rozhovor ze dne 17.11.2012

Řekněte mi, myslíte si, že sport má pro křesťana nějakou hodnotu? Pokud ano, jakou?

Jsem přesvědčený, že má velkou. Pokud vezmeme i z toho hlediska duchovního, nebo tak to vnímám, tak Kristus vykoupil celého člověka, s tělem i duší a takhle budeme i jednou vzkříšeni – i to tělo bude vzkříšené, proto nejenom o tu duši člověk má pečovat, ale i velkým božím darem je tělo a o to má také pečovat a myslím si, že tady přispívá ve velké míře sport k tomu.

Je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval?

Určitě. Vždycky jsem měl velkou radost z toho, když se někdo hýbe a když může se hýbat, a když nedělá přes příliš rychle ze sebe nějakého starce.

Jak si myslíte, že by se dal sport využít v pastoraci? Je vůbec pro pastoraci vhodný?

Je pro pastoraci vhodný. Myslím si, že nejde jenom o pastoraci. Nejde jenom o to vidět sport pro sport samotný, aby to byla jenom soutěživost, ale jde o to, že sportem se můžou vytvářet vztahy, sportem také se může začít budovat ještě něco hlubšího, než je jenom naše fyzická nebo naše fyzická kondice.

Využíváte nebo jste někdy využíval sport pro pastoraci?

Využíval jsem. Jednak to bylo na arcibiskupském gymnáziu, kde byla tělocvična, možnost sportovat atd., také jsem povzbuzoval, aby děcka sportovala, protože si myslím, že když se tam vybijou, tak nemají potom trdnomyslné nebo těžké jakési otázky a prostě život a podobně a ve farnosti jsem to také využíval, právě kvůli tomu, že se začne při sportu, ať už při fotbalu, nebo florbalu – kolektivních

sportech, tak se začne tvořit parta. Při tom sportu si myslím, že důležitá jsou pravidla, která se člověk učí dodržovat, a ta pravidla se dají velmi hodnotně použít a využít v životě.

Myslíte si, že sport může nějak přispět k mravnímu růstu?

Určitě. To bezesporu. Sice to tak nadefinované nemáš, ale já mám velmi rád šachy, není to sice ten fyzický sport, ale tam je tolik krásných pravidel a zásad, které mne můžou vést pro život a to je i v jiných sportech, jakási soutěživost, ale na druhé straně férovost, která je více než vyhrát za každou cenu. Tam je tolik zásad, které mě můžou ovlivnit pro život, abych byl čestný fair-play atd. Takže to rozhodně může.

Jaký je váš osobní pohled na sport a jak se díváte na vrcholový sport?

O sportu všeobecně jsem mluvil, to vidím velmi pozitivně a velmi kladně. Co se týká k vrcholovému sportu, tam mám určité výhrady, a sice nevím, jestli ty výsledky nejsou na úkor člověka. Někdy se mi zdá, že se skoro s člověkem nepočítá, ale počítá se za každou cenu jenom dosáhnout výsledek, abych měl z toho nějaký ekonomický podíl apod. Člověk se stal prostředkem výdělku a to je špatné, protože sport má sloužit člověku, nikoli člověk sportu.

Sportujete nebo jste někdy sportoval?

Tak vždycky amatérsky, rád jsem sportoval, co jsem uměl, tak jsem dělal. Ať už to bylo třeba na lyžích nebo zaplavat si nebo zaběhat si, nebo zahrát si na louce fotbal. Když byly podmínky nebo prostředky, tak ty jsem využil, ale vždycky amatérsky.

. 5.2 OTEC MICHAL POŘÍZEK

Věk 41 let, z toho 17 let knězem a v semináři 11 let

Rozhovor ze dne 17.11.2012

Řekněte mi, myslíte si, že sport má pro křesťana nějakou hodnotu? Pokud ano, jakou?

Určitě. Určitě hodnotu má. Patří to k zdravému projevu lidského života, jakoby projev těla, radost z pohybu, radost z času, který člověk takto může využít, nehledě na to, že s tím bývá často spojena otázka zdraví. Určitě má hodnotu.

Je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval?

To už je i v té první otázce. Je dobré, aby k tomu byl veden, s tím, že bych tady připomněl i tu otázku, že i ta forma pohybu může být prostě využita doma tak, že to dítě pomůže rodičům, prostě že i tak se třeba hýbe kolem dvorku nebo kolem zahrady či domu.

Jak si myslíte, že by se dal sport využít v pastoraci? Je vůbec pro pastoraci vhodný?

Myslím si, že třeba kolektivní hry, které byly provozovány někde v těch koutkách, na ulicích nebo na nějakých hřištích, tak jsou vhodné pro navázání kontaktu s tou skupinou děcek, kteří si tam třeba kopou s něčím nebo pozvat na akci, která se udělala pro blok paneláku, takže v tomto smyslu ta pastorace a sport, myslím si, velmi jde dohromady.

Využíváte nebo jste někdy využíval sport pro pastoraci?

Tak v takové bych řekl nepravidelné formě, to znamená že měli jsme cyklo-výlety, s tím, že jsme třeba i vyhlásili, kdo by chtěl, a tak se sešlo opravdu z různých věkových generací. Dále jsme dělávali pro děti takové herně-sportovně- zábavné

odpoledne, takže tímto způsobem nepravidelným nebo ne úplně třeba cíleným, s tím že jsme podporovali skautskou organizaci, která vznikla ve farnosti a částí téměř každé skautské schůzky, kterou měli jednou za týden, bylo, že půl schůzky se hrála venku hra – fotbal, nebo nějaká sportovní aktivita v rámci zabavení té skupiny, takže tímto způsobem. Jinak třeba organizací takových lehčích atletických disciplín nebo nějak pravidelně, tak to ne.

Myslíte si, že sport může nějak přispět k mravnímu růstu?

Myslím si, že ano, protože člověk objeví, jak se říkalo ve zdravém těle zdravý duch, to znamená, že člověk objeví dejme tomu to nadšení z života ne formou dávaných darů ve smyslu blahobytu peněz anebo různého pohodlného typužití, ale že fakt člověk objeví tu radost toho života, se zdravím z pohybu, ze správné životosprávy, že tak to bych taky spojil sport a zdravou životosprávu, takže v tomto smyslu bych viděl, že ano, že může tu mravní hodnotu povznést.

Nebo je třeba otázka fair-play.

Nebo já to myslím na kulturu toho života, že třeba to zdraví má a že se rád pohybuje, že se jaksí ta výkonnost je a není na prvním místě soutěživá, ale raduje se ze zdraví, které vnímá jako dar a z toho ho to třeba nabádá dělat dobré skutky. Jako že se člověk těší ze života.

Jaký je váš osobní pohled na sport a jak se díváte na vrcholový sport?

Můj pohled na sport je takový, že osobně tuto stránku nepřeceňuji, není to pro mne bych řekl úplná priorita, kterou bych se denně zabýval, ale spíš sport vnímám s otázkou zdraví, neboť teď se mi jeví společnost, nebo i čím dál víc je zpráv, že děti jsou obézní i malé nebo na základních školách nebo i ta naše generace jak jsme z pohodlněli a jak z toho vyplývá hrozně moc nemocí, takže tak se dívám na ten sport jako na velice dobrý prostředek jak si ušetřit to tělo.

A jinak ta hodnota té dobré zábavy, kdy člověk nebo hlavně mladý člověk a děti by využívali čas, nebo lépe využívali čas, tak tam hodnota toho sportu je v tomto smyslu pro ně veliká. Že má dobrou skupinku, kde chodí a pravidelně navazuje kamarádství,

má kamarádství z toho typu života, kteří se jeví jako snaživí, pilní tak je to velice dobré.

Jinak vrcholový sport velice rád sleduju. Když jsou olympijské hry, nebo když jsou ve fotbale ligy mistrů, nebo pro mne největší „hodnota“ bývá dívání se na sjezdové lyžování. Tak toto vnímám, opravdu tyto vrcholové rozměry, jako obrovský kumšt toho člověka, beru to jako prostě jako virtuozitu, Jako virtuóz na hudební nástroj, tak dosáhne člověk virtuozity v tom sportovním životě tím sladěním umu, síly, kondičky plus techniky. S tím, že na druhou stranu je pravda, že když si člověk uvědomí, jak to turné nebo ten seriál těch závodů a sportů tak to vnímám, že to je něco zničujícího pro člověka. Ty systémy těch závodů a každý týden a každých čtrnáct dní, a tři léta nebo pět let nebo deset let. Takže abych řekl pravdu, ten vrcholový sport když je takový, nebavím se o tom dopingu nebo o takovémto nedobrému ději, tak vnímám tu virtuozitu, kterou člověk dosáhne a klobouk dolů. Opravdu na druhou stranu je otázka jestli se ty hranice opravdu, to neumím moc posoudit, protože jsem nikoho takového moc neznal osobně, jestli se tam to ten zdravý život nebo normální život neposouvá do nějakých kosmických kategorií.

Sportujete nebo jste někdy sportoval?

Málo, cíleně málo. Velice rád teda lyžuju, velice rád v létě jezdím na kole, turistika obvyklého typu prostě po horách. Nějaké ty míčové hry velice málo, tak pro srandu jen když se vyhecuji velice výjimečně. Jinak takový ten sport ve smyslu cvičení, to velmi málo. Ale třeba chůze, turistika ohromně mě baví. Byli jsme naposledy s kamarádem po hřebenech Beskyd, 35 km za jeden den, pěkná procházka. Javorníky, Beskydy Bumbálka, Soláň – to je ta strana nad Velkýma Karlovicema.

. 5.3 OTEC JAN LINHART

Věk 51 let, z toho 23 let knězem, v semináři konviktu 11. sezónu

Rozhovor ze dne 17.11.2012

Řekněte mi, myslíte si, že sport má pro křesťana nějakou hodnotu? Pokud ano, jakou?

Hned jsem si vzpomněl na ten citát svatého Pavla, ale neumím to přesně citovat, kde mluví o tom, že ve sportování těla nevidí téměř žádnou hodnotu, ale jde spíš o tu kultivaci ducha, ale on asi narážel na také ty pohanské olympijské hry a na všechny ty věci, které s tím souvisely. Já si myslím, že sport má hodnotu, protože mne hned napadá - ve zdravém těle zdravý duch. A že si myslím, že bychom neměli podceňovat bratra osla – tělo, v tom smyslu slova, že jestli člověk nevidí sport jako prostředek k seberealizaci pro nějaký výkon, peníze nebo pro kariéru, ale spíš jako skutečně pro zdravé tělo, a proto aby člověk mohl dobře fungovat, tak má mít jakousi pohodu nebo jakousi kultivovanost i svého těla. Jsme psychofyzická jednota, takže v tomto křesťanském pohledu na člověka si myslím, že i ta tělesnost i tento časový svět je jakýsi boží dar a mám s tím nějak pracovat. Takhle bych řekl, že to má být harmonický přístup ke všemu, to znamená nejen k duchovním věcem, ale také k fyzickým.

Je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval?

Já si myslím, že ano. Obzvlášť tady v semináři to vidím jako dobré, i já si s tím trošku ohřívám tu vlastní polívčičku, protože když se jdu podívat na kluky do tělocvičny, tak je mnohem lépe poznám a jinak je poznám, než jsem je poznal doposud, protože ve sportu se projevuje i povaha a projevuje se i sportovní duch, férovost, přejícnost druhým, sebeovládání atd., takže tady se můžou dobře krystalizovat vlastnosti a můžou se taky formovat dobré vlastnosti. A za další ještě se mi zrovna vrací, proč si myslím, že vůbec má ten sport nějakou hodnotu, že my jsme teď v situaci, kdy nám chybí fyzická činnost, fyzická práce, kdysi konec konců i ti

faráři hospodařili - ještě před sto lety, a to dneska chybí, a já si myslím, že pokud člověk nesportuje atd. tak nejenom pak nemůže tak sloužit lidem, protože to se týká i naší nálady i našeho zdraví, ale řekl bych, že ten sport může i člověku pomoci, já to řeknu lidově, aby nebyl takovej zhnilej a tím pádem ještě více objektem pro různá pokušení apod. Tím neříkám, že to je samospasitelné, to rozhodně ne, ale když člověk vůbec nic nedělá, tak si myslím, je duchovně mnohem víc napadnutelný.

Jak si myslíte, že by se dal sport využít v pastoraci? Je vůbec pro pastoraci vhodný?

Já si myslím, že určitě ano, teď zase to беру ze své farářské zkušenosti. Je to výborná evangelizační nebo preevangelizační záležitost. My jsme měli společenství mládeže a ti kromě jiného se třeba v neděli odpoledne scházeli na hřišti na volejbal, to je takový ideální sport pro kluky i pro holky dohromady a s tím, že sice ten sport nestál za nic jako takový, ale bylo to skvělé, že ti věřící pozvali na ten sport i nevěřící kamarády a díky tomu byla možnost pozvat ty lidi mezi sebe, mezi věřící, a ti potom někdy zakotvili i v tom společenství. Takže bych řekl, že tohle je skvělá věc. Nebo jsme to i na misiích využili, tady v Olomouci, že jsme udělali florbalový turnaj tady pro jednu školu atd. Takže já to vidím jako na seznámení lidí v takové té horizontální rovině, že řekl bych je to takový preevangelizační prostředek. A aby se vůbec lidi dali dohromady. Nehledě k tomu ještě mí kaplani, já jsem to tehdy nepraktikoval, chodívali na fotbal s místními chlapy, z nichž dvě třetiny byli nevěřící, ale zase to byl skvělý způsob, jak se s nimi seznámit a třeba trošku spřátelit a podobně. Takže mně to připadá jako velmi dobrý prostředek.

Využíváte nebo jste někdy využíval sport pro pastoraci?

Tím už jsem na to asi trošku odpověděl, ať už to byl florbal nebo ten fotbal. Dále je skvělé, jelikož mám velmi širokou rodinu, tak my děláme už asi jedenáct let tzv. rodinné dovolené pro třicet až padesát lidí a jezdíme tam třeba na kole. Jedeme třeba tři dny asi osm až deset šilenců, ostatní tam přijedou normálně autem a my tam jedeme třeba tři sta kilometrů a jedeme tam tři dny a spíme někde na karimatkách po farářích a tak. Je to hrozně hezký, jak se dáme dohromady a navzájem si pomáháme, takže zase pro to sblížení třeba cyklistika je skvělá. Čundry, já nevím, jestli to je

sport, ale dejme tomu turistika se dá do toho taky zapojit, Skvělý prostředek jak se pozná spolčo. Jestli to je jenom takové to jednou týdně, že se vidí, usmějí na sebe a zase se rozejdou, nebo když spolu stráví deset dní někde v horách, kde se ti lidé úžasně poznají a zase se tu ohřejí trošku ty vztahy a charaktery se tříbí apod. Takže to mi připadá velmi pozitivní.

Myslíte si, že sport může nějak přispět k mravnímu růstu?

Opět mám pocit, že už jsem to tak trošku vyjadřoval. Myslím si, že se tam můžou získávat určité důležité vlastnosti, to znamená, třeba když je to týmová hra, obzvláště týmový sport, tzn. nehrabat si na vlastním, ale být pro druhé, obětovat se pro druhé. Na druhé straně umět přát tomu soupeři třeba vítězství – učit se to, to je taky výborná věc. A pak říkám takové ty vlastnosti jako sebeovládání, když mi to nejde, nebo vytrvalost, trpělivost. Musel bych nad tím víc přemýšlet, aby mne napadlo něco takového pádnějšího.

Jaký je váš osobní pohled na sport a jak se díváte na vrcholový sport?

Otec ředitel, dovoluji si ho citovat, on tvrdí, že sport je určitý druh kultury. Když jde člověk do divadla, tak většinou u nějaké Shakespearovy hry dopředu ví, jak to dopadne, sport je taky jakási hra, kde je to zajímavější tím, že člověk nikdy neví, jak to dopadne, vždycky je originální. Takže to je jeho teorie. Včera bylo mimochodem deset kluků na zápase Česko – Slovensko. Já se přiznám, že to není můj šálek kávy, že bych chtěl pasivně si takhle koupit lístek a jít na stadión a fandit. Připouštím, kdybych šel, možná by mně to chytlo a naprosto to přeju tomu, koho to baví, proč ne. Mám k tomu indiferentní vztah, bych řekl. Jestli já jsem někdy sledoval sporty, tak to často bylo smíchané s takovým tím cítěním národním, když se hrál hokej proti Rusákům za komunismu apod. To třeba i doma jsme velmi prožívali. Nebo třeba někdy když člověk někomu konkrétnímu fandí, tak to určitě. Takže na olympiádu nebo když nějaký náš sportovec závodil, tak jsem se rád podíval, ale vždycky tam byl spíše ten národnostní pohled než jenom ten pohled na sport.

A vrcholový sport řekl bych relativně, relativně mu fandím. To znamená, že se mi moc nelíbí, že tam je to nebezpečí drog, viz cyklistické aféry, anebo že to tam je

takové to soupeřivé prostředí a já myslím, že záleží na různých druzích sportu, že tam jsou prachy, reklama, lobing, uplácení např. ve fotbale ty aféry, to mne jako hodně znechucuje, ale rozhodně bych křesťanským rodičům nezapovídal, když budou mít talentovaného sportovce, aby třeba vrcholově sportoval. Když ho to baví, tak bych mu to rozhodně nezapovídal, protože zase se může stát, že se může stát jakýmsi pozitivním vzorem pro ostatní lidi, ale musí si zachovat čistý štít, to si myslím, že je hodně těžké dneska.

Sportujete nebo jste někdy sportoval?

Můžu říct, že první část života a v dětství jsem skoro vůbec nesportoval, protože jsem dítě ze samoty a tam tím naším sportem bylo chodit na pole a okopávat řepu a sklízet brambory a já nevím, co všechno, takže tam na to nebyl čas, by se dalo říct, anebo lítal jsem tak nějak spontánně venku po lesích apod. Ve škole jsem měl období, kdy mne hodně bavil fotbal, asi v šesté třídě, pak mně to zase pustilo, pak mě bavil volejbal, to mě taky pustilo a jinak nic. A můžu říct, že jsem se k sportu dostal až na stará kolena po čtyřicítce, kdy jsem poprvé v životě měl v ruce florbalovou hokejku, v roce 2002, když jsem sem nastoupil. Takže díky konviktu jsem začal se plést klukům při florbale a už do dneška si tam připadám trošku trapně, ale nedá mi to, abych tam nezašel. Fotbal jsem tady taky hrál do té doby, než jsem se sám o sebe zranil. Volejbal mám taky docela rád. Přiznám se, že mám nejradši fotbal a poslední asi tři čtyři roky jsem si zamiloval kolo, takže hrozně rád jezdím, třeba i delší vzdálenosti, a taky rád chodím pěšky. Taky jsem třeba začal, zase díky jednomu konviktákovi, takový trojboj, že když je od dubna do září teplo, tak jedu kousek na kole na Poděbrady a jdu se proběhnout kolem rybníku jednou nebo tak a pak si ještě zaplavu a pak jedu na kole zpátky, takže tohle mám moc rád, třeba i sám, klidně bez lidí.

. 5.4 JAN SLAVÍK

Věk 31 let. Je jáhen v konviktu

Rozhovor ze dne 17.11.2012

Řekněte mi, myslíte si, že sport má pro křesťana nějakou hodnotu? Pokud ano, jakou?

Já budu možná ovlivněný při odpovídání otázek prací, kterou jsem psal, protože jsem se tím hodně zabýval a tak už vím, že nějaká ta hodnota pro křesťana je, nechci říct, že pro každého veliká, ale jak pro kterého člověka, pro někoho je ten sport koníček, pro někoho ne. To je vidět na klukách v semináři. Polovině sport nic neříká, pro některé je to takové odreagování a pro některé to je vyloženě taková droga, v dobrém slova smyslu. Ale už v historii Tomáš Aquinský někde píše v té své Sumě, že ten sport je výborná hodnota pro člověka, že ho učí morálce a vlastně zdokonaluje člověka i ty lidské vlastnosti, že podporuje člověka v tom zdravém růstu, vývoji. Jestli se bavíme, jestli každý člověk by měl sportovat, tak to se nedá jen tak říct, jestli každý křesťan by měl sportovat, ale myslím si, že ten sport, když to je na té zdravé úrovni, tak je to hodně prospěšné pro křesťana, pro každého člověka.

A co se týče hodnot, jestli má nějakou hodnotu, tak to už jsem odpověděl.

Je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval?

Už jsem se toho nějak dotknul. Myslím si, že až já budu kaplanem v nějaké té farnosti, tak si myslím, že sport je taková přirozená forma, jakým způsobem třeba i přitáhnout ty děcka do té farnosti, třeba i vytvořit nějaké společenství kluků, kteří se jinak točí jen kolem oltáře, což je super, ale musí k tomu dojít nějakou přirozenou formou a tou vnímám například skaut, stejně tak i sport, které přivádí toho kluka k tomu oltáři. A stmeluje to kolektiv, to si myslím, že je další výhoda toho sportu. Jestli by měl každý křesťan sportovat, zase je to otázka. Např. pro nějaké starší lidi, taky to může být zpestřením nějakého toho jejich času, ale spíše, když se řekne sport, tak za tím vidím spíše ty mladší, tu mladší kategorii těch křesťanů. Pro ně to je, si

myslím, významné, ale říkám souvisí to od toho, z jakého prostředí vyrostl. Ne každý má k tomu sportu nějaké dispozice a nějaké vlohy. Určitě bych je k tomu vedl. I to tělesné člověk nějak potřebuje ze sebe dostávat a sport to je takový zdravý způsob jak nějakou tu energii ze sebe dostat. I jak se říká „ve zdravém těle zdravý duch“ (to tam možná máš u každého), tak já si myslím, že s tím duchem to souvisí, když člověk sedí pořád a nehýbe se, tak přece jen tam něco chybí. Tím nechci snižovat nějaké ty vědce, kteří si jedou po svém a nesportují při tom. Tak to si myslím, že bych určitě podporoval.

Jak si myslíte, že by se dal sport využít v pastoraci? Je vůbec pro pastoraci vhodný?

Skoro jsem na to odpověděl. Osobně vnímám, že to bude jeden z největších prostředků pastoračních. Aspoň pokud já budu kaplanem nějaké farnosti, tak si dokážu představit, že jednak pro pastoraci těch současných farníků, tak i těch, kteří do té farnosti nepatří. Protože např. ten fotbal umí stmelit jak věřící, tak nevěřící, to je vcelku jedno a na základě toho se můžou vytvořit nějaké vztahy mezi věřícími a nevěřícími. Přes ten sport. Přes co jiného? To je taková univerzální hodnota, ten sport, že se dotýká všech možných kategorií. Sportují lidé všude na světě, sport nezná hranice, jak jsou ty různé reklamy myslím, že to je zrovna na fotbal, že tam je černoušek, tam Číňan, tam nějaký Evropan, je to úplně jedno, jestli tam je katolík, muslim, nevěřící ateista, je to celkem jedno, prostě sport je spojuje a v tom si myslím, že má obrovskou hodnotu v té pastoraci.

Využíváte nebo jste někdy využíval sport pro pastoraci?

Vedl jsem ministranty, jestli se to takhle dá brát. A už ve farnosti si myslím, ten sport byl někdy na úkor těch jiných činností. Když bylo hnusně, zima nebo pěkně, tak prostě po té schůzce se šlo na ten fotbal a dá se říct, že se kluci těšili na ten fotbal, že to byl takový vrchol té schůzky. Ale závisí to od farnosti, neměli jsme tam nějakého faráře, vedli jsme si to sami, jako ti vedoucí ministrantů a v té naší farnosti pustkovecké (jako Ostrava–Pustkovec), tak ten fotbal byla taková tradiční část té schůzky.

Tady v konviktu je ta intelektuální formace, formace duchovní, taky ta lidská a i ta pastorační, kdy jednak člověk připravuje kluky na tu pastorační, nějakým způsobem jim to ukazuje, protože každý ten kluk pochází z úplně jiného prostředí, ale také člověk něco zasévá a to i skrze ten sport. I v tom sportu člověk může ukázat tomu druhému ať už nějaké ty hodnoty, ať už sportovní tak i ty lidské. Při tom sportu se říká, hlavně u kolektivních sportů, že se nejvíc projeví ten člověk. A to si myslím, že je moc pěkné, jak se tam ukážou právě ty vlastnosti, jak se člověk dokáže chovat k druhým, jestli je sobecký, jestli dokáže v té situaci, kdy každý má horkou hlavu, zachovat ten zdravý klid, nebo prostě vypění, což by do něj člověk nikdy neřekl. Při tom sportu fakt i ten klid'as, i já jsem jinak klid'as, ale při tom sportu fakt ty emoce pracují, a když je vypjatý ten zápas, což někdy bývá, tak ty emoce tam pracují a ukáže se na těch klucích. Jak reagují a stejně tak po tom sportu jak dokáží vyrovnat tady tohle, to si myslím, že je dobré i pro život, nejen pro ten sport jak zvládá ty spory a jak se dokáže vyrovnat s lidmi. Tak to si myslím, že sport může být přínosem.

Myslíte si, že sport může nějak přispět k mravnímu růstu?

No tak moje diplomka se týkala toho, že jsem se bavil o těch otázkách a té morálce vůbec ve sportu a spíše jsem to kritizoval, právě ten pohled na dnešní sport, že tam právě na té vrcholové úrovni dochází často k mravnímu úpadku nebo etickým defektům, kdy se upřednostňují jiné hodnoty než to zdraví, než ten sport, než ten pohyb. Tam už jsou hodnoty majetek, peníze sláva atd. což jsou často hodnoty, na které nahlížíme negativně. Oni nemusí být sami o sobě špatné, ale když převažují nad tím zdravím, tím sportovním, tak to asi je špatné. Ale myslím si, že když nějaký ten člověk sportuje od mala, tak už v sobě nějaké ty hodnoty může vybudovávat. Záleží, jestli ten vedoucí nebo trenér, který ho vede, jej vede k fair play, k těm hodnotám a ke všemu, co s tím souvisí – jak se chovat k druhým, jak přiznávat ty fauly, nebo když něco člověk zanedbá nebo tak. Už to vede k tomu, jak člověk dokáže na sobě pracovat. Teď jsem viděl na facebooku, jak Jágr dal video pro malé Jagříky, pro ty děti, jak na sobě dokáže pracovat a jak se i snaží tu vůli dávat nejen do sportu, ale i do všeho ostatního, jak on dokáže na sobě pracovat a i z toho duchovního pohledu – já jsem měl jednou kázání, kde jsem říkal, že on prostě si přidává pořád něco navíc. Ne že by on byl ten spasitel, to ne, ale ví, že musí makat. On říká, že když všichni

odejdou z toho tréninku, on tam zůstává a blbne další půlhodinu na tom ledě a maká dál. Já jsem to přirovnal, nevím, jestli to přímo souvisí s tím mravním růstem, ale přirovnal jsem to k tomu semináři tady, kdy si člověk splní to svoje, ale pokud člověk chce opravdu mít ten vztah lepší k tomu Bohu, tak by si měl trochu toho přidávat, té osobní modlitby, toho svého osobního tréninku, nejen toho společného, tak mi to přijde, že to naučí člověka makat a že ne všechno v životě je zadarmo. Pokud člověk ve sportu nemaká, tak nevynikne, pokud nemá nějaké nadpřirozené talenty. Samozřejmě závisí na tom mravním růstu, jestli člověk roste nebo ne, na tom trenérovi, na tom kdo toho mladého sportovce vede. Já jsem třeba dost zklamaný z toho, jak jsem hrál fotbal na nižší úrovni, nějaká ta městská soutěž, nebo ta okresní, a už tam jsem viděl jak ten trenér prostě podvádí. Jsme hráli 0 : 0 s nějakým soupeřem, nám už o nic nešlo a oni kdyby vyhráli, tak postupují. My tam makáme 80 minut a trenér, kterého jsem měl celkem rád, tak 10 minut před koncem zašel za tím druhým trenérem, jestli chce prodat ten zápas. Tak já tam makám 80 minut a on mi najednou po 80 minutách řekne, kolik to máme prohrát a dostat gól jen proto, aby ti postoupili a měli navíc tři balóny v šatně. Tím hodně klesl v mých očích. Pak jsem slyšel, že se to děje normálně. V mužích to samé. Aby se pískala rovina, tak přijde jeden trenér a druhý trenér a každý dá tisícovku rozhodčímu, a pak záleží, kdo dá víc. A to je ta nejnižší úroveň, to vůbec není liga. Jak to bude vypadat na vyšší úrovni, když tohle se děje na vesnické rovině. Takže záleží na tom postoji a tom přístupu a o co tam tomu člověku jde. Jestli tam jde o tu slávu, dostat se výš za každou cenu a nejde tam o ten sport, nebo dejme tomu zahrát si, tak často to sklouzává tady k těm defektům.

Jaký je váš osobní pohled na sport a jak se díváte na vrcholový sport?

Zvedám ruku, jsem všemi deseti pro jakoukoli formu sportování, protože sám jsem na sportu vyrůstal, skoro každý den jsem byl na hřišti a hrál jsem tenis, fotbal – všechno možné, často to bylo na úkor něčeho jiného i toho vzdělání. Často jsem to moc nehrotil a válel ten svůj sport, ale vnímám, že pro zdravý vývoj toho člověka je ten sport dobrý.

A vrcholový sport, jak jsem řekl. Je to někdy až ku podivu to ohodnocení těch sportovců. To je až neuvěřitelné, kolik ten sportovec, nebo člověk co dělá, co ho baví,

kolik za to dostává peněz, to je zvláštní. Jaké se z nich dělají celebrity. To jsou takoví dvacetiletí frajírci, kteří chodí na pedikúru, manikúru a před zápasem se musí učesat, jinak nevyjdou na to hřiště. To je až někdy směšné, když se nad tím člověk zamyslí a že dvacet tisíc aplauduje nějakému dvacetiletému borci, který má trošku talent, a který umí kopnout do míče, a jaké má zato peníze, to je až k neuvěření, ale myslím si, že to je takové odreagování pro ty lidi, že to berou jako formu zábavy dívat se na ten vrcholový sport, sledovat to a možná někteří, právě jak jsem zmínil toho Jágra, tak jim může být dobrým vzorem. Právě tím, že dřel na sobě a něco dokázal, a pořád dokáže, nevím jaký je v soukromí, ale jinak stále dokáže obhajovat ty dobré hodnoty ať už fair play, ať už práce na sobě. Že prostě něco udělal a on to dokáže využít i pro to dobré. Si myslím, že vrcholoví sportovci mají velkou zodpovědnost, z toho křesťanského hlediska za výchovu těch mladých, za ty, kdo je tak sledují, obdivují.

Sportujete nebo jste někdy sportoval?

To už jsem říkal několikrát. Sportoval jsem celý život a doufám, že ještě dlouho budu. Závodně jsem hrál fotbal, ale rekreačně tenis, hokejbal nebo in-line hokej, ping-pong, basketbal, s klukama v zimě hokej když napadnul sníh. Takže jsem sportoval hodně.

. 5.5 OTEC ALFRÉD VOLNÝ

Věk 54 let, z toho 14 let knězem a v semináři 11 let

Rozhovor ze dne 4.12. 2012

Řekněte mi, myslíte si, že sport má pro křesťana nějakou hodnotu? Pokud ano, jakou?

Sport určitě pro vývoj a rozvoj každého člověka má obrovský význam a pro křesťana nevyjímaje. I křesťan je normální člověk, který se potřebuje hýbat a starat se o svou fyzickou i psychickou kondici a pohodu. Takže sport je vhodný pro každého člověka, křesťana nevyjímaje.

Je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval?

Žijeme v době, kdy u mladé generace sport je na ústupu, ale celá civilizace vidí, jaké to nese problémy do budoucích let, že dětské lékařky, které říkaly: „Z tři sta dětí jsem před dvaceti léty měla jednoho obézního a dnes jich mám jednu třetinu“. Prostě obrovský nárůst problémů, které mohou vznikat jenom kvůli tomu, že děti se málo hýbou, necvičí, nesportují. Dokonce jedna dětská lékařka mne informovala, že maminka přišla s žádostí, aby pro její dceru z osmé třídy napsala omluvenku do hodin tělesné výchovy, protože když venku běhá, tak ji píchá v boku. Ale paní doktorka říkala: „Musíš se naučit zdolávat překážky, protože až jednou přijde dospělý život, tak zjistíš, že člověk, který se nenaučil překážky zdolávat, prostě neobstojí. Až budeš jednou rodit dítě, tak taky uprostřed porodu neřekneš, už končím, nejde to, nemohu. Prostě musíš překonat sama sebe, aby dítě přišlo na svět“. Je tedy dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval, protože to napomáhá k harmonickému rozvoji člověka. Ve zdravém těle zdravý duch. Jestli to tělo není zdravé, tak ten člověk je smutný, depresivní, nebaví ho nic. Musí být v rovnováze i to fyzické vypětí i to psychické. A když se člověk zapotí, tak zase má chuť do práce, do studia, do psychické námahy atd. Takže je třeba, aby rodiče vedli své děti k tomu, aby se hýbaly, chodily do přírody, turistika. Sport napomáhá i mnoha charakterovým vlastnostem. Jsou

individuální sporty, ve kterých se člověk učí rozhodovat sám za sebe, kde nemá možnost se skrýt za nějakého spoluhráče nebo vypustit nějakou část zápasu. Kdyby ve dvouhře si řekl tenista „Tak teď si odpočinu“, no tak ten gem nebo set určitě prohraje. Musí opravdu spoléhat sám na sebe, na své vlastní síly, schopnosti a dovednosti – to co má natrénováno. A kolektivní sporty zase učí odpovědnosti vůči druhým. Když se spoluhráči budou snažit, tak já nemůžu být ten, který to odflákne a bude se jen vézt s tím týmem, který bude bojovat za mne. Asi by to i ti druzí poznali a nepřijali by to, že oni se snaží, makají a já to odchodím. Takže učí se člověk zodpovědnosti, nasazení, bojovnosti, vložit srdce do toho soutěžení, ale taky naučit se hrát fair-play, čestně, spravedlivě a třeba se smířit i s nějakou křivdou, která se děje.

Jak si myslíte, že by se dal sport využít v pastoraci? Je vůbec pro pastoraci vhodný?

Jsou velmi rozdílné farnosti. Jsou farnosti živé, kde jsou mládež i děti zapojeni do křesťanského života a jsou oblasti, kde křesťanství jako kdyby se vytratilo, kde lidé dávají najevo, že Boha neznají, nepotřebují, že si vystačí sami, a proto je i úkolem kněze a křesťana, aby sdružoval lidi, aby je sbližoval, aby pro ně chystal i nějaké turnaje a soutěže, kde mohou děti nebo mládež změřit své síly, kde se mohou setkávat, protože křesťanství je o tom, aby se lidé sdružovali a sbližovali a nacházeli k sobě cestu a to může sport být velmi dobrým prostředkem a pojítkem mezi lidmi. Poznávají se lidé, kteří se doposud neznali. Člověk je tvor společenský a nemůže žít o samotě, protože tam, kde lidé žijí s lidmi, tam není beznaděj, ale tam, kde žijí lidé jen sami pro sebe, tam může přijít i zoufalství. Sport sdružuje lidi podobného myšlení, podobných zájmů, různých profesí, různého věku, různého pohlaví. To všechno napomáhá k harmonickému pohledu na život – aby se člověk vyvíjel harmonicky.

Využíváte nebo jste někdy využíval sport pro pastoraci?

Ano. Ve farnosti, kde jsem působil, jsem organizoval zápasy žáků fotbalistů, a protože jsem byl v Beskydech – v horách, tak jsem se svými pomocníky a farníky

připravoval soutěže ve sjezdovém lyžování, běh na lyžích a jiné sporty, také turnaj ve stolním tenise.

Myslíte si, že sport může nějak přispět k mravnímu růstu?

Já bych řekl, že sport určitě vychovává člověka k mnoha pozitivním vlastnostem, že se tam tříbí charakter, že člověk bojuje s leností, učí se obětavosti nasazení, dát do hry srdce, kus sebe. Učí se být spravedlivý, radovat se z vítězství, ale na druhé straně učí se i prohrávat – to člověku napomáhá i v životě, když se člověku nedaří tak, jak by si přál, tak, jak si to naplánoval. Takže sport každopádně přispívá k mravnímu růstu. A pokud to je sport na výkonnostní úrovni nebo na té masové úrovni, tak opravdu sblíží lidi a národy.

Jaký je váš osobní pohled na sport a jak se díváte na vrcholový sport?

Musím přiznat, že mám sport velmi rád. Vyrůstal jsem na vesnici, kde v dětství bylo jedinou zábavou v létě fotbal a atletika a různé druhy pohybu, a v zimě zase hokej, bruslení, hokej s míčkem. Měl jsem rád tenis, stolní tenis – i teď si ho rád zahraji. Pamatuji se ze svého dětství, že jsem v šesté třídě ani nejel na školní výlet, protože jsme hráli na mistrovství světa 1970 v Mexiku proti Brazílii a já jsem o ten zápas nechtěl přijít. Jsem to každopádně chtěl vidět, a tak jsem říkal, že nemůžu jet na výlet, protože se hraje tak důležitý fotbal. Pamatuji se taky na den, kdy hrál tenis Miloš Mečír, tehdy ještě československý tenista na olympiádě v Soulu. Zápas začal kolem půl čtvrté ráno a já jsem v šest hodin volal do práce, že si беру dovolenou, protože ten zápas ještě nebyl dohraný. Prostě chtěl jsem to vidět a podařilo se, že Mečír se stal olympijským vítězem. Vzpomínám si i na období koncem sedmdesátých a počátkem osmdesátých let minulého století, kdy jsem s kolegou z práce, v den kdy v pátek začínali Davis cupové zápasy, si vzali ráno v pátek dovolenou, ráno jsme šli na tenisové kurty, dopoledne jsme hráli a odpoledne jsme seděli u televize, protože tenis nás abnormálně bavil a chtěli jsme to vidět.

Vrcholový sport podporuji, protože se těším z vítězství a úspěchu každého našeho sportovce, ale dokážu ocenit i výkony druhých. Sice je pravda, že v dnešní době je vrcholový sport velmi komercializován, že se jedná o spoustu peněz a že pro

sportovce to je vlastně živobytí na desítky let do budoucna, ale sport mám rád i z toho titulu, že mne baví zeměpis, že rád poznávám různé země a mnozí sportovci byli mými vzory a hrál jsem si na ně. Nevýhoda je, že se teď objevuje doping. Také bych vzpomněl, že v roce 1980 jsem si zařídil, abych se jako dvaadvacetiletý fanoušek a divák dostal na letní olympijské hry do Moskvy. Tehdy nebyla možnost dostat se do západního světa na olympiádu, a když se poprvé olympiáda konala v socialistickém sektoru, jak se tehdy říkalo, tak jsem hned tu šanci využil a odjel asi na tři týdny do Moskvy, abych jako divák mohl sledovat tehdejší sportovní zápolení a mám nezapomenutelné zážitky, když jsem každý den chodíval na atletická finále, ale třeba i na semifinále a finále v kopané, kde se našim podařilo stát se olympijskými vítězi. A protože pocházím z okresu Opava, tak bylo pro mne překvapující, že jsem dva dny po návratu z Moskvy viděl na hřišti Verneru Ličku, který mi podepsal vstupenku z finále – on byl tím, který hrál a byl olympijským vítězem. Nebo jsem chodíval na Baník Ostrava v době, kdy trénoval Evžen Hadamczyk, protože to byl rodák od nás. Pak zase jsem chodil na Opavský fotbalový klub, na hokej ale i jiné sporty. Sportovního ducha mám v sobě. To od dětství jsem nevynechal žádnou důležitou událost. A sám jsem si se sebou, ve stolním fotbale, odehrál mistrovství světa.

Sportujete nebo jste někdy sportoval?

S přibývajícím věkem se moje možnosti sportování omezovaly, ale v dětství to byl fotbal, hokej, stolní tenis, velký tenis, běhy, skoky – do dálky i výšky, prostě takový univerzální. V pozdějším věku jsem spíše organizoval soutěže pro druhé. Rád si zasportuji i v současné době, i když mne ty moje nadbytečná kila omezují. Ale i v semináři, v bohosloveckých letech, jsme hráli turnaje – sof tenis, florbal aj., a umístoval jsem se na předních místech – ve stolním tenisu, sof tenisu. Tak ještě před dvěma roky tým představených semináře vyhrál florbalový turnaj. Bylo vidět, že něco z toho mládí a dětství máme v sobě, že tam se prokázalo, že to, co jsme se kdysi naučili, že jsme to nezapomněli.

Když jsem byl mladý, v šedesátých letech, tak byl problém na vesnici najít volné hřiště, protože všude se hrál nějaký druh sportu. Dnes je problém dát dohromady deset kluků, kteří by si spolu zahráli a zasportovali. Kdybych tehdy měl takovou možnost jako dnes, kdy jsou tenisové kurty v každé vesničce, tak bych tam

byl od rána do večera. My jsme se museli prosit, aby nám na hodinu a půl uvolnili pro rekreační hráče. Byl nedostatek tenisových kurtů a moc zájemců. Dnes je opačný problém. Žijeme v době, kdy polovina kluků neumí kopnout do balónu, což v našem dětství bylo něco nepředstavitelného. Moderní doba a technika přináší s sebou velké omezení pohybu.

. 5.6 O. MIKULÁŠ OP

Věk 50 let, z toho 10 let v řádu, knězem 5 let,

Rozhovor ze dne 29.1.2013

Řekněte mi, myslíte si, že sport má pro křesťana nějakou hodnotu? Pokud ano, jakou?

Jistě že má hodnotu, určitě patří ke kultuře člověka, zařadil bych sport do kultury, jednak tělo patří k nám stejně jako duše, takže péče o tělo a péče o duši, obojí patří k úkolům člověka. Nedívám se jednoduše na tělo jako jen na nástroj duše, ale i úžasnou příležitost jak se duše může projevit a rozvíjet, takže tělesná výchova a v užším smyslu slova i sport, má tedy význam i pro duchovní rozvoj člověka.

Je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval?

Právě z toho, co jsem řekl, tak určitě ano

Jak si myslíte, že by se dal sport využít v pastoraci? Je vůbec pro pastoraci vhodný?

Tak tady bych rozlišil. Vhodný pro pastoraci je, ale nemůže nahradit to, o co by v pastoraci mělo jít především a to je kultivace vztahu ke Kristu. Protože by se mohlo stát, že sportovní zápolení, ta fyzická kultura, může zabrat, technicky vzato, všechny čas, všechny síly, všechny nápady a na vztah ke Kristu a na službu v církvi už toho času, sil, nápadů zbyde málo.

Využíváte nebo jste někdy využíval sport pro pastoraci?

Nevyužívám a nevyužíval. Knězem jsem krátkou dobu a vztah a vzdálenost od těch, kteří ještě aktivně sportují, což jsou většinou mladší lidé, se prohlubuje.

Myslíte si, že sport může nějak přispět k mravnímu růstu?

Ano, určitě. Tak, jak jsem to říkal na začátku, mravní růst chápu podle toho

starořeckého kalokagathia, rozvoj ve všech oblastech – těla, duše, ducha; nebo jak se někdy jindy říká: „hlava, ruka srdce“. Ten vztah k tělu jak bych řekl, je totiž oboustranný. Jednak duše ovlivňuje tělo a tělo ovlivňuje duši, z toho je to známé rčení „ve zdravém těle zdravý duch“, navíc sport, tím že jde o určitou námahu, o určité limity, o určité přemáhání, o určitou askezi, poskytuje člověku možnost poznat sám sebe a snažit se posunout ty svoje limity, tu svoji odolnost dál. Pak je samozřejmě nutné říct, že mezi sporty jsou ty spíše individuální a sporty spíše kolektivní, a sporty spíše nárazové a vytrvalostní, ale třeba ty sporty kolektivní, tak ty mají velký význam pro rozvoj člověka coby bytosti sociální. Protože rčení „žádný člověk není ostrov“ a prostřednictvím sportu, například nějaké míčové hry, se může rozvíjet chápání toho jednotlivce, coby sociální bytosti závislé na druhých, spolupracující s druhými, počítající s druhými. Vlastně nakonec člověk sám sebe vidí přes ty druhé, vidím, jak je přijímán druhými a může také díky tomu nějakým způsobem lépe formovat svoji osobnost. Takže význam sportu je veliký a je pozitivní.

Jaký je váš osobní pohled na sport a jak se díváte na vrcholový sport?

Můj osobní pohled, tak jak jsem to říkal. Já sám vzhledem k současnému onemocnění nesportuji, pokud procházku v přírodě neberu jako sport, ale tak jak jsem to řekl před tím, sport chápu jako pozitivní. Co se týče vrcholového sportu, tam mám určité výhrady, i když se nedá říct, že bych vrcholový sport odsoudil en bloc. Mám výhrady proti jednostrannému zaměření sportovců, proti nekolegialitě, ne fair play přístupu kdy vlastně v tom vědomí toho sportovce jaksi ustupuje kultura a nastupuje byznys, a samozřejmě odsuzuji ty případy, kdy si člověk sportem ničí zdraví užíváním různých chemických látek a potom taky odsuzuji sport, který je vysloveně hazardní.

Sportujete nebo jste někdy sportoval?

Tak dříve jsem sportoval, ale vždycky to bylo jenom rekreačně, hrál jsem fotbal, nohejbal, taky jsem si někdy zaběhal, ale sportovec jsem nikdy nebyl, poněvadž jsem byl spíše sportovně nešikovný.

. 5.7 OTEC DISMAS

Má 46 let, z toho je v řádu 22let a knězem 17let

Rozhovor ze dne 1.2. 2013

Řekněte mi, myslíte si, že sport má pro křesťana nějakou hodnotu? Pokud ano, jakou?

Já bych začal trošku zeširoka, sport má hodnotu pro každého člověka i pro křesťana vzhledem k psycho-tělesnému zdraví, tím, že má vliv na psychiku, na fyzické zdraví. A já si myslím, že to odráží i na ten duchovní život a má to vliv na duchovní život, na vztah k Bohu - co se týče víry, vlastně na upevňování vztahu s Bohem a na změně charakteru k lepšímu.

Je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval?

Já bych to tak nspecifikoval, protože bych potom mohl říct: „Je dobré vést křesťana k tomu, aby hrál na kytaru?“, „Je dobré, aby dělal třeba něco ze dřeva?“, prostě každý křesťan i každý člověk má určité dary od přirozenosti. Někdo prostě se věnuje nějakému řemeslu, někdo krásně hraje na hudební nástroj, a někdo je obdařený tím talentem sportu. Někdo má ty pohybové schopnosti a má to dar od Boha. A pokud člověk má ten dar od Boha, stejně jako to řemeslo, tak ať ho rozvíjí. Tím se rozvíjí jeho osobnost. Já nemyslím, že bych člověka, který není zaměřený na sport, bych měl vést ke sportu. Tak jako, toho, kdo nemá hudební nadání, je dobré vést ho k hudebnímu nadání? Obecně ano, protože se mu rozvíjí sluch, hlas atd., ale to bychom skončili, že všechno je důležité a všechno musíme rozvíjet, ale prostě rozvíjeme to, co máme dary. Takže bych řekl, je dobré vést člověka k tomu, jaké má dary. Pokud má křesťan dar pohybu, je dobré ho k tomu vést a rozvíjet.

Druhá věc je, že sport jako takový je pro člověka, který pracuje intelektuálně, mnoho křesťanů a řeholníků pracuje hodně duchovně, tak vlastně na takové to provětrání, na relaxaci si myslím, že je to dobré, ale nemůžu jít na sílu toho člověka. Když člověk nechce, tak mu to nebudu vnucovat. Nicméně když si půjde zaběhat, nebo když se

půjde provětrat, zahrát si fotbal a vyvětrá si mozek, že si tak odpočine intelektuálně, tak si myslím, že je to dobré.

Jak si myslíte, že by se dal sport využít v pastoraci? Je vůbec pro pastoraci vhodný?

Určitě je pro pastoraci vhodný, protože je mnoho lidí, kteří tento dar mají a sportují a Pán Bůh je má rád, dal jim tento dar a chce je přivést k sobě. Je dobré, když člověk poznává, že má tento dar, je za něj vděčný a je to prostor, kde může poznávat Boha. Myslím, že pastorce mezi sportovci je důležitá, protože jsou to Boží děti a je třeba jim pomoci, aby přišli k Bohu, aby od daru, který mají, přišli k Bohu, takže, možná tím neodpovídám zcela na tu otázku, protože ta je, jestli se dá sport použít v pastoraci. Sportem se člověk dostává mezi lidi a mezi nimi vydává svědectví o Bohu. Člověk se dostává do životních situací těch lidí. Oni rádi sportují a já tam prostě jdu a sportuji s nimi. No a já si myslím, že to je úžasný prostředek, protože ti lidé, sportovci, nebo mladí lidé sportovci můžou poznávat, že ten kněz je prostě normální, že nejenom se modlí, ale dokáže si zasoutěžit, být mezi nimi, sportovat a navíc, když on dokáže mluvit o Bohu, což kněz by vlastně měl dle svého poslání, tak si myslím, že tím svědčí o Kristu, pastore.

Využíváte nebo jste někdy využíval sport pro pastoraci?

Ne, protože momentálně jsem postižený a nemůžu moc sportovat. Otázka je, jak je to bráno. Jestli i je i pastore těch kluků co jsou tady, když se setkáme a člověk ani neuvažuje, že má ten úmysl, když si jdeme zahrát ping-pong, že je to svým způsobem pastore. Mě to přirozeně baví, mám v tom zálibu si prostě zahrát a jestli se najde možnost mluvit o Bohu a využít to i k této debatě, tak samozřejmě, že to využiji. Tím pádem je to pastore, v níž nemám ten cíl jít pastorovat. Pro mne, když se řekne slovo pastore, pro mne to znamená, že kde jsem, tam svědčím o Bohu, takže vlastně všechny ty prostředí, ve kterých jsem, tak pastoreji buď tím co říkám, jak jednám. Na to, že bych se přímo zaměřil, že jdu hrát „pinoc“, abych těm klukům předal Boha, to ne, ale to nechodím ani na duchovní vedení, že já jsem ten guru tady té skupinky, ale že to vyplývá z toho, že přicházím a jsem člověkem, který by rád předal Boha.

Takže v jakém smyslu si myslím, že ano (že používám sport pro pastorační). Že člověk tam jde, a když je ta možnost, tak si myslím, že ano.

Myslíte si, že sport může nějak přispět k mravnímu růstu?

Jo chlapče, tak ta otázka je úžasná. Já bych řekl, že ve sportu se odráží charakter člověka. Člověk hraje, třeba ping-pong tím stylem, jaká je povaha, někdo prostě opatrný, neopatrný, někdo je takový dominantní, hraje agresivně. Tam se úžasně projevuje charakter člověka a ve sportu se dá právě tím, jak člověk naučí toho druhého hrát určitou hru, tak ho vede ke změně charakteru, nebo ne ke změně charakteru, to se nedá, ale k zaoblení toho, jaký je. Třeba takového cholera učíš, aby byl trpělivý, nebo zase takový „obranář“, tak ho učíš, aby sem tam zasměčoval. Já bych řekl, že sport se dá využít pro duchovní vedení - má velký význam k jakési mravní změně člověka, nebo poznání svého jednání. Člověk i duchovní, třeba i já jsem sportoval a to se projevovala ta má povaha. To nemusí vůbec mluvit ten člověk, nemusí nic o sobě říkat a to vyjde najevo – buď se vzteká, nebo je zase takový, že mu to nevádí. Poznáš tam cholera, flegmatika, cíleného člověka a ty na tom jeho daru v rámci sportu můžeš pracovat, to znamená i zušlechťovat tu povahu třeba toho flegmatika, protože on má dobré dary, má spoustu dobrých věcí, které může rozvíjet a zase tam, kde je to negativní ta povaha, tak na tom se zase pracuje. Jestliže cholera pracuje na tom, že bude trpělivě pínkat, že nesmí s tím bouchat hned, tak vlastně i on pracuje na své povaze. A já bych řekl, že se to dá velmi dobře přeorientovat do duchovního života. Jako dalo by se říct, že v poslední době mám takovou jako psychologickou taktiku, která je velmi účinná, a která vlastně vychází z duchovního života, která vychází ze vztahu s Bohem, takže vlastně aplikuji duchovní cestu do sportu. A konkrétně to je, že to, aby člověk hrál pro radost, ne pro vítězství, protože když bude hrát pro radost, bude se těšit z každého odpinknutého balónku, který chce pínkou tak přesně, aby z toho měl radost, tak přijde úspěch. Je to převzato z duchovního života, že vlastně i v tom duchovním životě bychom neměli jet na výkon, musím být takový, ale mít radost z toho, že můžu takový být, protože Pán mi dává tu milost. A že vlastně když mám radost, tak můj život se stává pozitivní. Dostává radost a ta radost není jakoby spontánní, je to ta vědomá radost, potom může přijít ta spontánní, až bude třeba, budou nějaké výsledky, nebo když se mne Pán

dotkne. Mně to pomáhá, že já se nedívám na to, že mám být takový a že mne to ničí psychicky, protože já takový nejsem, ale já se těším z toho, že takový chci být, a že mám možnost být alespoň trochu takový, a že vlastně se těším z každého toho drobného úspěchu. Takže já se těším, že Bůh, který mě miluje, mne obdarovává, mám z toho radost a to se projevuje, že já mu to chci oplatit. A z té snahy, si myslím, vychází výsledek, který vlastně jde do těch výsledků, že jsem víc trpělivý. Například náš junior, on je takový „choler“, za každou cenu chce vyhrát. To, že za každou cenu chceš vyhrát a když to nedáš, tak tě to frustruje, kdežto ta psychologie té radosti je, že vlastně já se těším z každého balónku. To znamená, že ne jenom musím mít natrénované, ale já se musím těšit z toho balonu, jako by byl poslední. Já miluji tenis a chci, aby ta hra co nejdéle vydržela, prohrávám - ne že chci vyhrát, ale já si chci zahrát a tak to znamená, že to chci udržet. Prostě mne to baví a chci zůstat u té hry. A tím pádem odpadá ten psychický tlak, jestli ten člověk je dobrý, nebo není dobrý, jestli to je jednička, nebo to je stý hráč, protože vlastně já chci hrát tu svoji hru. Prostě ty máš radost z každého úderu, tak jako od Pána dostaneš jedenkrát, že jsi trpělivý a máš z toho strašnou radost, protože podruhé už trpělivý nejsi. Je to pozitivní soustředěnost na každý balónek. Jestliže chci mít radost z balónku, musím ho dobře trefit, potom mám z toho radost, když ho špatně trefím, dám to do sítě, tak nebudu mít z toho radost, ale řeknu si: „Nevadí“, protože budu mít další balónek, ze kterého můžu mít radost. Je to těžké, já to sám zkouším a neumím u toho zůstat, ale když u toho zůstanu, tak mne to vede k větší koncentraci. Je to systém psychiky, jak duchovní život ovlivňuje sport a zase z druhé strany jak z toho sportu můžeš mít duchovní i psychický užitek. Já to vidím (ten sport) jako obrovskou možnost, dispozici k duchovnímu růstu. I já jsem sportoval a vedlo mne to k poctivosti, upřímnosti, houževnatosti, cílevědomosti, že to posilovalo psychiku – když trénuješ, tak se musíš překonávat, i v duchovním životě - chceš někomu pomoci musíš se překonat, nebo že dokážeš vyjít s druhým. Že vlastně ten sport jako jednak člověku pomáhá k té fyzické kondici a k takové té pohodě, pomáhá vlastně tomu zdraví, i psychicky, ale i k tomu, že může pomoci být vytrvalejší ve službě druhým, protože jsi vytrénovaný, jsi více zvyklý na námahu, tak budeš moci více pomoci druhým, budeš víc vytrvalý, protože na to budeš víc zvyklý. Jestliže budeš jen sedět doma a čumět při televizi a při počítači a někdo k tobě přijde, ty uděláš nějakou věc a ty jsi unavený. Ta kondice ti dává takovou velikou

možnost, abys pomohl druhému. Takže jako to je úžasná otázka, ta se mi líbí, tu bych podškrtnul.

Jaký je váš osobní pohled na sport a jak se díváte na vrcholový sport?

No tak osobní pohled na sport je pozitivní, protože rozvíjí ducha, duši i tělo. Já se dívám velmi pozitivně na sport, ale to bych chtěl zdůraznit, my si z toho sportu můžeme udělat mamon, my si z toho můžeme udělat modlu. To znamená, jak je v Písmu v Makabejských, že zničili chrámy a udělali si tělocvičny namísto toho, aby se modlili, aby byli s Bohem, tak člověk prostě začal sportovat. Takže co vlastně člověk udělal? Vlastně zneužil ten dar, který mu Bůh dal, že si z toho udělal modlu a pro to žije. Žije prostě pro sport a už nevnímá Boha, nemodlí se, jenom prostě pořád trénuje a hotovo, on je prostě zamilovaný do toho svého sportu a to bych řekl, že to je špatné. Tím, že upřednostňuji sport na místo Boha, tak to vidím jako něco špatného. Jestliže děkuji pánu Bohu, že mi dal tento dar a že jsem vděčný a že ho přiměřeně užívám ve svém životě, protože mi ho dal, tak si myslím, že to je správné. I ten vrcholový sport – jestliže ten vrcholový sportovec má ten dar, tak proč ne. Takže já bych řekl, že vrcholový sport to jsou ti nejlepší sportovci, oni pro to mají dar, oni pro to něco udělali, tak ať prostě vrcholově sportují. Co se týká potom toho, že člověk potom až to přehání, nebo pro to obětuje život, tak potom to je špatné, jestliže jako pro to obětuje život a je to pro mě všechno ten sport, tak bych řekl, že to dělá špatně. Jestliže člověk používá nepovolené prostředky, jestli prostě nějak uměle se dopuje a už si prostě škodí na zdraví, tak je to špatné – ten vrcholový sport. Jestliže prostě ten sport hraje pro peníze, i když už mám tolik peněz a chci ještě víc, jo mám milióny, ale ještě chci víc, tak už ten sport, už ten motiv sportu je jakoby velký výdělek, protože jsem takový dobrý, už tam chybí taková jakási podpora a takový ten vztah k tomu sportu, protože vlastně najednou tam jsou i peníze v tom a to převládne, tak to taky nevidím zrovna jako dobré. Jo ale já se nedívám na vrcholový sport jako na něco, co je špatné. To by nemohli být vrcholoví prostě virtuóзовé, to by nemohli být vrcholoví malíři a vrcholoví..., protože vrcholový sport je, že tam jsou jen nejlepší sportovci, protože tím pádem se dívám pozitivně, když ten člověk poctivě sportuje, když ta prostě ta Sáblíková poctivě trénuje, jako dře, prostě trénuje a potom prostě vrcholově jezdí a vyhrává, tak prostě si toho vážím, protože to je dřina, že? To

je vlastně jako makačka. A když takový hokejista prostě vydělává milióny a má dvoufázový trénink prostě, dvě hodiny ráno a dvě hodiny večer, možná ani to ne, protože hrajou zápasy, to prostě to dělá a vydělává milióny, tak prostě mi připadá, že už je to komerce a že to je neadekvátní. Že už vlastně to neodpovídá vlastně té práci toho člověka, přitom taková Sábliková, nebo nějaký atlet dře víc a prostě protože ten sport není tolik populární tak tolik nevydělá. A ještě v tom fotbalu máš dvojfázový trénink, tak jedenkrát máš větší záběr, že to není, že by člověk pořád jenom makal, osm hodin v práci jak někdo. Takže v tom vidím, jako když se stávám jakoby komerčním a člověk vlastně jako jde s tou komerci, tak to nevidím jako dobré. Nicméně to je sportovec od sportovce a já nemohu soudit každého sportovce, ale ideál, já věřím, že je spousta sportovců, kteří mají svůj sport rádi, kteří to hrají, i když z toho mají peníze, ale že to hrají hlavně proto, že mají ten dar. Dalo by se říci, že oni i tím jako..., že to není jenom pro ně, na ně se někdo dívá, oni někomu dávají ten zájmový čas, je v tom jakási krása, jako třeba ten tenis, člověk prostě vidí ty údery, nebo jak to prostě dokážou vybrat, nebo jak dlouho to udrží a kolik lidí se na to dívá. Nebo teďka máš favorita a vyhraje, tak ti to zlepší náladu. Takže vlastně to je jak kultura, když jdeš prostě do divadla a prostě si odpočineš, tak prostě ten sport pro druhé, kteří jsou sportovně naladěni, jim to přináší určitou radost. Taky někdy zklamání, že? Když prostě ví, že ten favorit to má blbě, tak jako to fláká, tak jsi zklamaný, nebo to prohraje, tak jsi zklamaný. Ale jako ti sportovci, toto si myslím, to si ani neuvědomují mnozí. Protože on se zaměří na sebe, na to jak má hrát atd., ale vůbec si neuvědomuje, že tím může i udělat radost druhým. Víš, takže sport přináší i radost druhým. Všimni si, že když vyhraje ve fotbale, tak prostě jedou a mají radost, mají dobrou náladu, a přitom vlastně z „blbého“ sportu jako. Když ten fotbal nebude, tak se nic nestane a když zrušíme hokej, taky se nic nestane. Ale přesto přináší ten sport radost a Bůh to prostě tak dal, že je to možné. On mohl dát lidem, že zruší lidem nějaké sporty, pán Bůh jako, ale on tu milost dal, takže vlastně čest pánu Bohu a sportu (smích), protože vlastně jako ovlivňuje život mnoha lidem. Horší jsou ti nesportovci, když si muž sportovec vezme ženu nesportovkyni a muž by rád sportoval, a žena mu to vytýká, to musím říct to je dobré také pro toho sportovce, protože on musí mít povinnosti také doma (smích), takže bych řekl, že vlastně to je velká formace. A to bych řekl, to je docela důležitá fáze - do toho života zapadnout, že rodina je víc prostě než sport. A teďka kdyby vlastně ten sportovec upřednostnil

ten sport, jak oni to dokážou v neděli a ještě trénoval a všechno, a manželka by neměla prostě z toho chlapa nic. Taky tomu je, že někdy nadávají ty manželky, že tomu sportovci udržet ten poměr je těžké, protože někdy ta žena si neuvědomuje, že on má ten dar a že to třeba i k tomu životu potřebuje a ona to vidí jenom v tom svojem, že není doma, že se prostě nevěnuje a ona by chtěla, aby nejradši nesportoval vůbec. Ale jestliže to pochopí, to je zase sobectví ženy, jestliže to pochopí, tak vlastně toleruje, prostě nechá, protože ví, že ten chlap prostě se vyžije a pak má lepší náladu, lepší naladěný a dokáže pak pomoci nebo něco, nebo si váží ženy, která ho tak jako pustí, která ho má ráda, a která mu dovolí to, co má rád. Jako že je tam vzájemná tolerance, ale někdy to zase skřípe a to už je problém více než kněží a řeholníků jako manželů.

Sportujete nebo jste někdy sportoval?

Sportoval jsem, hrál jsem aktivně fotbal – od svých osmi let do osmnácti, protože pak jsem onemocněl, tehdy jsem musel přestat. To byl vlastně fotbal to byl můj život, to jsem hrál srdcem, prostě jsem miloval sport – fotbal. To jsem ještě neznal Boha teda, ale fotbal jsem znal moc dobře (smích), ale ta nemoc mi ho sebrala, takže všechny ty míčové hry jako volejbal, košíková, ping-pong – všechny takovéto hry jsem hrával, taky šachy jsem hrál, normálně ve sportech šachy najdeš – to byl takový můj koníček, to jsem hrál závodně taky do patnácti, i fotbal jsem hrál závodně – v sedmnácti za dospělé. A potom vlastně přišla duchovní dráha, potom vlastně přišla nemoc, takže mi to znemožňovalo jakýkoli sport a teď můžu to, co můžu, a to je vlastně šachy a pinec. Ten pinec, zvláště když jsem nemocný – nemůžu se prostě pohybovat, mám ztuhlou páteř, tak vlastně jsem moc vděčný, že vlastně to je pohyb, ne jenom sport, pohyb, při kterém se zpotím, při němž je ta fyzická zátěž, že člověk se cítí tak jakoby dobře, jako on je unavený, ale prostě jak říkám, vyvětrá si mozek. O to víc hodnotím sport, když vidím, že nemůžu sportovat a potom si zasportuju, jaké dobro to je pro mne. Prostě se fyzicky zničím, nohy mne bolí, já musím být zakloněný, kyčel mne bolí, mám umělé kyčle (smích), ale su šťastný, jak to tělo dostalo zabrat, jak si člověk, jak to říct? - jak psychicky odpočine. Takže o to víc to vnímám jako obrovský dar.

. 5.8 OTEC LADISLAV ŠVIRÁK

věk 40 let, z toho 13 let knězem

Rozhovor ze dne 13.2.2013

Řekněte mi, myslíte si, že sport má pro křesťana nějakou hodnotu? Pokud ano, jakou?

Sport má určitě hodnotu. Pro každého člověka a pro křesťana taky. Já bych to viděl především samozřejmě to, co se těla týče, utužování a taky bych to spojil asi s posílením vůle. Na klukách je vidět, že když chtějí něčeho dosáhnout, tak že dokáží vynaložit daleko větší úsilí a to rozhodnutí má daleko větší váhu.

Je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval?

Tak v tom smyslu určitě ano.

Jak si myslíte, že by se dal sport využít v pastoraci? Je vůbec pro pastoraci vhodný?

No když jsem byl v minulé farnosti, tak tam byl na prvním místě fotbal, pak dlouho nic a pak zase fotbal, všechny ministranty jsem měl ve fotbale a dalo se to docela dobře skloubit i s tou pastorací, protože často jsem odkazoval na to, že když chtějí dávat góly, tak musí předcházet trénink, no a v duchovním životě je to zrovna tak, že když něčeho chceme dosáhnout, tak při prvním nezdaru toho člověk nesmí nechat.

Třeba takový Jan Bosco, vidíme, jak uměl využít sport pro svoje kluky, nebo Filip Neri a spousta dalších. Papežové v poslední době mluví o důležitosti, nebo o dobrém využití sportu pro normální život člověka. Takže si myslím, že i pro pastoraci se rozhodně dá využít.

Využíváte nebo jste někdy využíval sport pro pastoraci?

Já osobně tady v Olomouci ne, protože to tak konkrétní u těch lidí není nebo u ministrantů. Nebo každý je někde jinde. Ale určitě bych ho podpořil.

Myslíte si, že sport může nějak přispět k mravnímu růstu?

V tom smyslu posílení vůle, nebo posilování vůle, že to, co se člověk snaží dosáhnou na tom poli sportovním, tak souvisí i s tím duchovním nebo mravním. Může to být otázka fair-play, nepodvádět, používat čestný přístup k tomu jak vzít prohru, to s tím mravním určitě souvisí.

Jaký je váš osobní pohled na sport a jak se díváte na vrcholový sport?

Můj osobní pohled na sport je vcelku pozitivní, i když sám nesportuju nějak příliš. A vrcholový sport je bohužel v současné době poznamenaný mnoha negativními jevy, ať už jsou to různé dopingy nebo peníze – podplácení atd., což určitě nepřispívá k tomu, aby třeba ti mladí nebo děti měli ty nejlepší vzory. Cíl je dobrý – dosáhnout toho nejlepšího, co v člověku je, umět jaksí kopat za tým, ale to co je kolem, toho bohužel sport jako takový poškozuje a to je chyba.

Sportujete nebo jste někdy sportoval?

Tak já už jsem odpověděl. Nesportuju. Spíš to bylo, nebo je formou víkendů nebo volného času.

6. DISKUZE

V této kapitole se budu snažit interpretovat jednotlivé výsledky mých rozhovorů s duchovními a porovnávat je s výroky Magisteria a Písma. Tuto kapitolu rozdělím na jednotlivé body, které se budou odkazovat na konkrétní výzkumné otázky z rozhovorů, a které korespondují s mými dílčími cíli.

1) Má sport pro křesťana hodnotu?

Všichni mnou dotázaní duchovní se shodují na tom, že sport pro křesťana hodnotu má. Někteří dokonce zdůrazňují, že sport má hodnotu pro každého člověka nejen pro křesťana. Pomáhá k utužení těla a jeho správnému rozvoji. Navíc zdokonaluje člověka i jeho vlastnosti a podporuje jej ve zdravém růstu a vývoji. Napomáhá k psychickému i fyzickému zdraví.

Někteří duchovní však ve sportu vidí i hodnotu, která může být ceněná zvláště křesťanem. Zdůrazňují hodnotu těla. Tělo je Boží dar a je třeba s ním nějak pracovat. Kristus vykoupil celého člověka, s tělem i duší - jsme psychofyzická jednota, proto by člověk měl pečovat i o tělo, k čemuž sport přispívá.

Za zmínku stojí zvláště názor otce Mikuláše, který se domnívá, že tělo není pouze nástroj duše, ale i příležitost, jak se duše může projevit a rozvíjet. Vyvozuje z toho, že tělesná výchova a sport má význam i pro duchovní rozvoj člověka.

Názory podobného typu jsem od duchovních očekával. V části věnované Písmu jsem zdůraznil důstojnost, kterou tělo v biblickém chápání má – je stvořeno Bohem a jako takové je dobré. Úlohu těla a jeho rozvoje navíc nalezneme také v Magisteriu. Zde je rovněž zdůrazněna role sportu, která k rozvoji těla, a můžeme říci celého člověka, přispívá. Upozornil bych zvláště na Jana Pavla II., který hovoří o daru sportu, ve kterém lidská osoba cvičí své tělo, intelekt a vůli, a zároveň uznává těchto schopností, tak jako mnohé dary svého Stvořitele (Metzger). Papež Pius XII. zase upozorňuje na důležitost tělesné kultury, neboť tělo, stejně jako duše, se kterou je spojené hraje důležitou úlohu v Božím plánu (Pančocha, 2009).

Z Písma bych v této souvislosti zmínil knihu Přísloví, kde můžeme vyčíst, že „Ozdobou jinochů je jejich síla“ (Př 20,29). Nemohu však opomenout výrok

apoštola Pavla, který v listě Timoteovi zmiňuje cvičení těla. Autor zde píše, že „Cvičení těla je užitečné pro málo věcí, avšak zbožnost je užitečná pro všechno a má zaslíbení pro život nynější i budoucí“ (Tim 4,8). Z posledního výroku je patrné, že pro autora cvičení těla je až druhořadé, důležitější je zbožnost, nicméně autor netvrdí, že cvičení těla nemá žádnou hodnotu.

2) je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval

Většina mnou dotazovaných respondentů na tuto otázku odpověděla, že ano. Trochu se od jednostranného pohledu na potřebu vést křesťana ke sportu odlišuje Otec Dismas, který říká, že každý člověk má své dary a ty by měl rozvíjet – k tomu by měl být veden. Nemyslí si, že by člověk, který není zaměřený na sport, měl být veden ke sportu.

Někteří kněží se při odpovědi na tuto otázku jen odkázali na to, co už řekli v předchozí otázce, jiní tuto otázku samostatně více rozvinuli. Vícekrát zde najdeme upozornění na rčení: „Ve zdravém těle zdravý duch“. Je tedy podle nich dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval, protože to napomáhá k jeho harmonickému rozvoji. Pohyb se týká našeho zdraví. Člověk zdravý může lépe pomáhat lidem. Sport je pak zvláště vhodný pro lidi, kteří se jinak málo pohybují.

Někteří duchovní dále vyzdvihují to, že ve sportu se často projeví charakterové vlastnosti zúčastněných, které se následně mohou, rovněž prostřednictvím sportu, formovat.

Otec Jan Linhart pak přidává, že ačkoli sport není samospasitelný, tak pokud člověk vůbec nic nedělá, je duchovně mnohem víc napadnutelný.

V Bibli ani Magisteriu explicitně požadavek, aby kněží podporovali vedení křesťana ke sportu, nenalezneme. V Magisteriu však nalezneme výroky, které zdůrazňují význam a důležitost sportu, z čehož by se dalo odvodit, že vést křesťana ke sportu je prospěšné. Uvádím např. Jana Pavla II., který viděl ve sportu šanci na zvýšení hodnoty lidského těla v ontologicko-humanistickém, nikoli v hédonistickém aspektu. Papež si je vědom vzdělávacího a duchovního potenciálu sportu, který rozvíjí plně lidskou bytost. Sport je podle něj velmi důležitý aspekt lidského rozvoje, který integruje duši i tělo (Metzger). I předchozí papežové, počínaje Piem XI., oceňovali význam sportu jako prostředku z hlediska výchovy charakteru a zdraví, a to

zejména při výchově mládeže. Pavel VI. vyzdvihl sport jako něco, co má svůj význam samo o sobě jakožto pozemská skutečnost a samostatná oblast činnosti, za níž nesou zvláštní zodpovědnost laici (Weiler).

Mohu tedy shrnout výše řečené, že sport není samospasitelný. Je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval, ale nemusí to být za každou cenu. Sport podporuje rozvoj člověka, ale jsou i jiné dary, které by měl člověk rozvíjet.

3) Jak si myslíte, že by se dal sport využít v pastoraci? Je vůbec pro pastoraci vhodný?

Na tuto otázku všichni mnou dotazovaní nějakým způsobem odpověděli, že sport se v pastoraci dá využít a pro pastoraci vhodný být může. Velice často odpovídali, že sport spojuje, pomáhá vytvářet vztahy, umí stmelit, dát lidi dohromady apod. Sport tedy může být prostředkem, který může ve farnosti být generátorem vztahů, které jsou pro pastoraci důležité. V křesťanském slovníku výraz „církve“ znamená společenství věřících (KKC, 201). Církev má být tedy společenstvím, ne pouze skupinou jednotlivců. Zřejmě právě proto duchovní tak zdůrazňují sport jako něco, co může vztahy mezi lidmi podpořit.

S tím souvisí i názor některých kněží na možnost navázání vztahů s nevěřícími a možnost preevangelizace⁶. Kněz (podobně jako každý křesťan) by měl svým životem dávat svědectví o Bohu, ať už je kdekoli. Díky sportu se může někdy lépe dostávat jak mezi věřící, tak mezi nevěřící a o své víře svědčit.

Otec Mikuláš však zdůrazňuje, že sport sice k pastoraci vhodný je, ale nemůže nahradit to, o co by v pastoraci mělo jít především, a to je kultivace vztahu ke Kristu. Mohlo by se podle něj stát, že sportovní zápolení nám vezme všechny síly a všechnen čas a na vztah ke Kristu a službu církvi už toho moc nezbude.

Podobné názory jako výše zmínění duchovní má i Jan Pavel II (2007)., který ve svých rozmluvách hovoří o sportu jako formě aktivity člověka, jejímž cílem je celkový rozvoj a tvoření společných bratrských vazeb. Sport je darem od Boha, který by se měl stávat misíí a svědectvím. Podobně jako otec Mikuláš i Jan Pavel

⁶ Preevangelizace je činnost, která je ještě před evangelizací (hlásání radostné zvěsti). Jedná se často o boření různých předsudků a milných názorů na víru a křesťanství. Může sem patřit i informace o tom, kdo jsou vlastně křesťané a jaké zastávají hodnoty.

upozorňuje na to, že rytmus života dnešní společnosti a některé formy sportovní aktivity mohou způsobit, že křesťan může zapomínat na nedělní účast na liturgii.

Oporu využití sportu při pastoraaci můžeme také mimo jiné nalézt v Dokumentech II. Vatikánského koncilu, kde v Deklaraci o křesťanské výchově je zmínka o sportovních spolcích, které jsou chápány pro svůj výchovný a vzdělávací význam jako prostředky křesťanské výchovy (Dokumenty II. Vatikánského koncilu, 2002, 61). Pastore a křesťanská výchova totiž k sobě mají velice blízko.

Pastorální teolog Pavel Ambros (2003, 299) upozorňuje, že „faktické postavení sportu v dnešním životě jednotlivce i společnosti (aktivní i pasivní) a fenomén sportovních událostí je důvodem dialogu, studia, poznání a pastorační činnosti církve ve světě sportu a ve formaci těch, kteří sportují, nebo ve světě sportu žijí“. Také však upozorňuje, že „pastore pak hledá nitro člověka, ne pouze užítkovost sportování“.

4) Využíváte nebo jste někdy využíval sport pro pastoraaci?

Zde se jednotlivé odpovědi liší. Někteří sport využívali, nebo dodnes hojně využívají, někteří jen zřídka a někteří vůbec ne. Konkrétně z mých osmi respondentů tři odpověděli, že sport v pastoraaci nevyužívají (i když o. Dismas pak dodává, že když si jde zahrát s někým ping-pong a dostane se přitom řeč i na věci duchovní, tak vlastně pastore, i když to nebyl jeho prvotní úmysl), jeden odpověděl, že pouze v nepravděpodobné formě a ostatní sport buď využívali, nebo dodnes k pastoraaci využívají.

Z mých rozhovorů vyplývá, že to, jestli kněz používá sport k pastoraaci, záleží hodně na tom, kde konkrétní duchovní momentálně je, jaké je jeho poslání na daném místě, popřípadě jaký je zájem o sport na daném místě. Např. otec Švirák řekl, že momentálně sport ve farnosti kde je nevyužívá, protože tam o to není zájem, ale určitě by ho podpořil. Otec Szkandera zase sport využíval, především když působil na gymnáziu mezi mladými lidmi a otec Volný, který je nyní ředitelem Teologického konviktu, sport využíval především ve farnosti, kde organizoval různé soutěže.

Magisterium se konkrétně ke sportu a pastoraaci nevyjadřuje. Jan Pavel II. však zdůrazňuje, že „sport a turistika jsou důležité stránky volného času, ve kterém se náleží věnovat aktivitám sloužícím fyzickému i duchovnímu rozvoji“ (Bukowiec,

2004). Navazuje tak na myšlenky II. Vatikánského koncilu, který ve své konstituci *Gaudium et spes* (o církvi v dnešním světě) říká, že volného času je třeba správně využívat k uvolnění ducha a k posílení duševního i tělesného zdraví. Tomu slouží rozmanité záliby a zájmy, např. ...cvičení a sportovní podniky, jež pomáhají k udržení duševní vyrovnanosti jednotlivce i společenství a k uskutečňování bratrských vztahů mezi lidmi každého postavení, národnosti nebo odlišné rasy (Dokumenty II. Vatikánského koncilu, 2002, 61).

Pro doplnění uvádím, že Karol Wojtyła, pozdější papež Jan Pavel II., jako mladý kněz pořádal kajakářské výlety pro své svěřence. Jezdával v loďce pro dva. „Na druhém místě se střídali účastníci výletu, aby s ním mohli rozprávět nebo se nechat duchovně vést. Mše se slavila na převráceném kajaku, který sloužil jako oltář; dvě pádla spojená dohromady řemínkem tvořila oltářní kříž“ (Weigel, 2005, 109).

5) Myslíte si, že sport může nějak přispět k mravnímu růstu?

Všichni mí respondenti se shodují na tom, že sport k mravnímu růstu přispívat může. Měli k tomu spoustu zajímavých postřehů, v některých se shodovali, v některých byli originální. Asi nejčastěji se kněží shodovali v tom, že sport učí fair-play, což pak může pozitivně ovlivnit život. Člověk se sportem učí být čestný, nemusí vyhrát za každou cenu, umí přiznat své chyby (fauly).

Dále se kněží shodují na tom, že prostřednictvím sportu může člověk získat různé pozitivní vlastnosti. Učí se askesi, sebeovládání, vytrvalosti, trpělivosti a posiluje vůli. Člověk se taky učí na sobě pracovat, což se dá převést i do duchovního života. Vyskytuje se rovněž odkaz na starořecké kalokagathia⁷ - rozvoj ve všech oblastech těla, duše a ducha.

Týmový sport pak může naučit být pro druhé, obětovat se pro druhé. Na druhé straně umět přát soupeři vítězství. Rovněž rozvíjí člověka coby bytost sociální. Člověk sám sebe vidí přes druhé, vidí, jak je přijímán druhými a může také díky tomu nějakým způsobem lépe formovat svoji osobnost.

Podle otce Dismase prostřednictvím sportu můžeme člověku uhladit charakterové vlastnosti, zušlechtovat povahu. Člověk u sportu pozná cholera,

⁷ *Καλοκαγαθία* (*καλός*, kalos - krásný, *καί*, kai- spojka a, *αγαθός*, agathos- dobrý) – pojem vyjadřuje antické řecké přesvědčení že krásné a dobré nemůže být v protikladu, ale patří k sobě. V aplikaci na člověka se jedná o harmonický soulad vnitřní i vnější krásy.

flegmatika, cíleného člověka a může na tom jeho daru v rámci sportu pracovat. Např. u flegmatika, který má dobré dary, se může pracovat tam, kde je povaha negativní. U cholerika se pracuje na tom, aby hned nevybuchoval, ale byl trpělivý.

Otec Dismas dále uvádí, že se snaží do sportu aplikovat své zásady duchovního života. Hraje především pro radost a ne pro vítězství. Snaží se mít radost z každého odpinknutého míčku. Uvádí podobnost s duchovním životem, kde by podle něj člověk neměl jet na výkon, ale radovat se z každého dílčího úspěchu, ke kterému Pán dává svou milost. Podle něj tak duchovní život může ovlivňovat sport a sport může ovlivňovat duchovní život.

Duchovní se vyjádřili, že sport může k mravnímu růstu přispět. Podobně se vyjadřují i někteří papežové. Jak již bylo řečeno, Pius XII. chápal sport a cvičení jako prostředek k formování charakteru a posilování vůle (Pančocha, 2009). Jan Pavel II. hovoří o tom, že se sport podle něj dnes stal velmi důležitým, protože může povzbudit mladé lidi k rozvoji důležitých hodnot jako je věrnost, vytrvalost, přátelství, sdílení a solidarita (Metzger). Na jiném místě uvádí, podobně jako mí respondenti, pozitivní vlastnosti, ke kterým sport vede. Patří sem výchova vůle, vytrvalosti, odpovědnosti, snášení obtíží a nevýhod, duch sebezapření a solidarity a věrnost povinností (Stolarczyk, 2005). Jeho nástupce Benedikt XI. na jedné ze svých generálních audiencí hovořil mimo jiné i k zástupcům UEFA a fotbalovým hráčům o duchovním významu sportu. Řekl, že sport představuje obor, který, pokud cvičí v dodržování pravidel, stává se vzdělávací nástroj a prostředek pro důležité lidské a duchovní hodnoty (Anonymus, 2005).

Jak papežové tak duchovní si všímají podobnosti mezi sportem a duchovním životem. Obojí vyžaduje určitou askesi, určité odříkání a práci na sobě. Snad prvním křesťanem, který si této podobnosti všiml, je Pavel z Tarzu, jehož listy křesťanským obcím prvního století byly uznány jako pravověrné a inspirované Bohem a jako takové se staly součástí Bible. V 1. listě Korint'ánům píše: Každý závodník se podrobuje všestranné kázni. Oni to podstupují pro pomíjitelný věnec, my však pro věnec nepomíjitelný (1 Kor 9,25).

6) Jaký je váš osobní pohled na sport a jak se díváte na vrcholový sport?

Žádný z duchovních oslovených v této práci neměl negativní pohled na sport jako takový. Jen Otec Dismas upozorňuje, abychom si ze sportu neudělali modlu. Odkazuje přitom na Bibli, konkrétně knihu Makabejských, kde zničili chrámy a místo toho udělali tělocvičny. Ale i tento duchovní se dívá na sport pozitivně, neboť rozvíjí tělo, duši i ducha. Sport jako pozitivní vidí více duchovních v souvislosti se zdravím. Např. Otec Michal Pořízek upozorňuje na to, že naše společnost z pohodlněla, z čehož pak vyplývá obezita a různé nemoci. Otec Michal také zmiňuje, že sport je dobrým druhem zábavy.

Obdobně, jak bylo výše zmíněno, se vyjadřuje i Magisterium, v Dokumentech II. Vatikánského koncilu jsou cvičení a sportovní podniky považovány za vhodný způsob, jak využívat volný čas k uvolnění ducha a posílení duševního i tělesného zdraví (Dokumenty II. Vatikánského koncilu, 2002, 61). Na tomto místě by se daly uvést i výše zmíněné výroky papežů, kteří sport vidí jako nástroj rozvoje celého člověka.

V otázce vrcholového sportu měli duchovní postřehy jak podporující, tak varovné. Např. otec Pořízek velice rád sleduje a oceňuje to, jak sportovci dokáží sladit sílu, kondici a techniku. Také otec Alfréd Volný velice rád sleduje vrcholový sport a dokáže ocenit výkon druhých.

Otec Dismas zmiňuje, že pokud člověk má ten dar, děkuje za něj pánu a správně ho využívá, tak může i vrcholově sportovat. V této souvislosti bych zmínil to, že duchovní také zmiňovali pozitivní úlohu vzorů, kterými se sportovci mohou stávat pokud to jsou lidé, kteří na sobě poctivě pracují.

Duchovní však neopomíjejí ani negativní prvky vrcholového sportu. Otec Mikuláš kritizuje jednostranné zaměření sportovce. Otec Szkandera zmiňuje, že sportovní výsledky už mohou být na úkor člověka a hovoří o tom, že člověk se stal prostředkem výdělku. Podobně mluví i jiní duchovní, kteří kritizují to, že vrcholový sport je dnes často především o penězích, a to o neadekvátních penězích.

Velice často se pak vyskytuje připomínka dopingu. Většinou není nijak více rozvedena, jen otec Mikuláš zmiňuje, že si člověk užíváním různých chemických látek ničí zdraví.

Duchovní na vrcholovém sportu našli negativa i pozitiva. Mezi papeži bych na tomto místě zmínil Jana Pavla II. (2000), který si všímá na sportu jak toho pozitivního, tak toho negativního a říká, že kromě sportu, který pomáhá jednotlivcům,

existuje sport, který škodí. Mimo sportu, který obohacuje tělo, existuje sport, který poškozují a zraňuje. Mimo sportu, který slouží vznešeným myšlenkám, existuje sport, který je jen za účelem zisku. Kromě sportu, který spojuje, existuje další sport, který rozděluje

Na jiném místě říká, že sport může být nositelem vznešených humanistických a duchovních ideálů, jestliže je praktikován v duchu plného zachování pravidel, ale může se také zpronevřovat svým pravým cílům, jestliže slouží sobě cizím zájmům, které zlehčují centrální úlohu člověka.

7) Sportujete nebo jste někdy sportoval?

Většina mnou oslovených duchovní odpověděla, že někdy v životě sportovala, nebo doposud sportuje. Jen otec Ladislav Švirák odpověděl, že nesportuje, ale i z jeho odpovědi se dá usoudit, že snad ve volném čase občas nějaký ten pohyb vykoná.

Většina dotazovaných sportovala především v mladším věku, jen otec Jan Linhart odpověděl, že jako mladý nesportoval a ke sportu se dostal, podle vlastních slov, až na stará kolena. Někteří z duchovních sportovali i závodně, většinou však pouze rekreačně.

Mezi papeži byl největší sportovec Jan Pavel II. Kromě výše zmíněných kajaků miloval také lyžování. „Lyžovat uměl velice dobře a často se na sjezdovce choval troufale“ (Weigel, 2005, 109). Za zmínku stojí také Pius XI., který byl horolezec a zdolal například masiv Monte Rosa (Svoboda, 2011, 29).

ZÁVĚRY

Nyní bych chtěl učinit konkrétní závěry mé práce věnované pohledu duchovních v ČR na sport.

Po absolvovaných rozhovorech mohu říci, že duchovní, alespoň ti, které jsem oslovil, se na sport dívají v celku pozitivně. Všichni se shodli na tom, že sport má pro křesťana hodnotu. Někteří uvádí, že má hodnotu pro každého člověka. Sport podle nich pomáhá k utužení těla a jeho správnému rozvoji. Navíc zdokonaluje člověka i jeho vlastnosti a podporuje jej ve zdravém růstu a vývoji. Napomáhá k psychickému i fyzickému zdraví. Pro křesťana však navíc může mít hodnotu v tom, že Kristus vykoupil celého člověka, s tělem i duší - jsme psychofyzická jednota, proto by člověk měl pečovat i o tělo, k čemuž sport přispívá. Tělo navíc není pouze nástroj duše, ale i příležitost, jak se duše může projevit a rozvíjet.

Duchovní se rovněž shodují na tom, že je dobré vést křesťana k tomu, aby sportoval, odkazují se často na to, co již řekli v otázce o hodnotě sportu. Křesťana je dobré vést k tomu, aby sportoval, protože to napomáhá jeho harmonickému rozvoji. Najdeme zde však také názor, že člověk by měl být veden především v tom, v čem má své dary, pokud nemá dar sportu, nemá být k němu veden.

Z rozhovorů vyplývá i další zjištění a to, že sport se dá využít k pastorači. Velice často v této otázce respondenti odpovídali, že sport pomáhá vytvářet vztahy, což je pro pastorači důležité. Najdeme zde i doplnění, že sport pro pastorači vhodný je, ale nemůže nahradit to, o co by v pastorači mělo jít především a to je kultivace vztahu ke Kristu.

To, zda jednotliví duchovní sport využívají v pastorači, pak závisí na tom, kde konkrétní duchovní momentálně je, jaké je jeho poslání na daném místě, popřípadě jaký je zájem o sport na daném místě.

V odpovědi na otázku, zda sport může přispět k mravnímu růstu, se duchovní shodují, že může. Najdeme zde odkaz na starořecké kalokagathia, tedy úsilí o krásu vnitřní i vnější. Prostřednictvím sportu se dá zušlechťovat povaha člověka. Člověk díky sportu získává pozitivní vlastnosti jako je sebeovládání, vytrvalost, trpělivost. Sport posiluje vůli, učí být čestným apod. V neposlední řadě zde najdeme myšlenku, že do sportu lze aplikovat zásady duchovního života a takto aplikované zásady ve sportu pak zpětně mohou ovlivnit duchovní život.

Na sport se dívají duchovní pozitivně. Je to dobrý druh zábavy, který napomáhá zdraví a zdravému rozvoji. Najdeme však zde upozornění, že bychom si ze sportu neměli udělat modlu. V pohledu na vrcholový sport nalezneme jak slova obdivu v souvislosti se sportovními výkony, tak slova pohany v souvislosti s dopingem, jednostranným rozvojem a honbou za penězi.

SOUHRN

V první části se tato práce věnuje terminologii. Slovo sport se totiž používá různými způsoby a je proto nutné upřesnit, v jakém smyslu jej budu používat v této práci. Uvádím terminologii používanou pro potřeby kinantropologie, ale zároveň se rozhoduji použít slovo sport podle definice Evropské charty sportu. Je to proto, že většina duchovních o terminologickém vymezení používaném v kinantropologii nemá vůbec ponětí a jejich chápání se spíše shoduje s výše zmíněnou definicí.

Druhá část se věnuje Písmu a Magisteriu. Jsou to prameny, které mohou myšlení katolických duchovních výrazně ovlivnit. Zjišťuji, že ke sportu toho v Bibli mnoho nenajdeme. Zajímavý však zde může být kladný vztah k tělu. Magisterium se ke sportu vyjadřuje a hodnotí ho vesměs pozitivně.

V dalších částech si stanovuji cíle této práce. Cílem je zjistit, jak se vybraní katoličtí duchovní naši vlasti dívají na sport. K dosažení hlavního cíle se snažím dojít pomocí vytyčení a zjištění dílčích cílů. Těmi jsou odpovědi na předem definované otázky.

Vlastní výzkum probíhá formou rozhovorů, kde všichni mí respondenti dostanou stejné dotazy. K rozhovorům jsem si vybral osm duchovních. Snažil jsem se o to, aby tento vzorek kněží byl co možná nejvíce, v rámci omezených možností, objektivní. Největší počet duchovních jsem proto oslovil v kněžském semináři a Teologickém konviktu, kde jsou duchovní, kteří zodpovídají za formaci budoucích kněží. Další kněze jsem se snažil najít mimo jiné i z řad řeholníků.

Z rozhovorů je patrné, že katoličtí duchovní u nás, nebo alespoň ti které jsem oslovil, mají na sport vesměs pozitivní pohled. Není zde však opomenuta připomínka toho, že sport by neměl být tím nejdůležitějším. Duchovní také připomínají některé negativní vlivy zvláště vrcholového sportu

SUMMARY

The first part of the thesis deals with terminology. The term “sport” is used in different ways and it is therefore necessary to specify in what sense it will be understood in this work. I present this term as it is used in kinanthropology. However with purpose to make it more comprehensible for the target group in my research I also use this term as it was defined by the European Sport Charter. Since the majority of clergy is not familiar with kilantropologist conceptualization of sport I use predominantly the second definition mentioned above.

The second part is dedicated to Scripture and Magisterium. These are the sources that can strongly influence Catholic clergy. I find that there are not many references to the sport in the Bible. Interesting, however is, that a positive relationship to the body might be found there. Magisterium generally evaluates sport possitively.

In the next sections we set goals and hypotheses for this work. The aim is to explore the view of sport that is held by the selected sample of Catholic priests in the Czech Republic. To achieve this goal several questions were adressed to them.

The research itself is conducted via structured interviews with the same questions for each respondent. The amount of interviewed priest is set to eight. I tried to make this sample as much objective as it was possible. Therefore the majority of questioned clergy is responsible for a spiritual formation of future priest. Some others are in turn members of a monastic order.

The interviews show that Catholic clergy in the Czech republic, or at least those who were interviewed hold generally positive view of sport . They , however, never omit the notion that sport should not be the most important thing. They also point to some of the negative effects of sport especially in its professional manner.

REFERENČNÍ SEZNAM

- Ambros, P., (2003). *Teologicky milovat církev*, Velehrad: Refugium.
- Anonymous (2005). *Pope suggests sport can build respectful society*. Retrieved 12.3.2012 from the World Wide Web: <http://cathnews.acu.edu.au/509/126.php>
- Benedikt XVI., (2007). *365 dní s Benediktem XVI.*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství
- Bible*. (1995). Praha: Česká biblická společnost.
- Bukowiec, M., (2004). *Ojciec Świąty, Jan Paweł II o sporcie, rekreacji i turystyce*. Retrieved 12.3.2012 from the World Wide Web: <http://www.lider.szs.pl/down/Bukowiec.doc>
- Dokumenty II. Vatikánského koncilu*. (2002). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
- Evropská charta sportu*. (1994). Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
- Hodaň, B. (2006). *Sociokulturní kinantropologie*, Brno: Masarykova univerzita.
- Jan Pavel II. (2000). *Jubille of sports People*. Vatican. Retrieved 12.3.2012 from the World Wide Web: http://www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii/homilies/documents/hf_jp-ii_hom_20001029_jubilee-sport_en.html
- Jan Pavel II. (2007). *Oblicze i dusza sportu, Sport w służbie młodzieży*, Warszawa: Salezjańska Organizacja Sportowa Rzeczypospolitej Polskiej.

- Jirásek, I. (2005). *Filosofická kinantropologie: setkání filosofie, těla a pohybu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Kaplánek, M. (2002) Zábava, sport a hra očima teologa, In *Fórum pastorálních teologií II.*, Velehrad: Refugium.
- Kodex kanonického práva*. (1994). Praha: Zvon.
- Katechismus katolické církve*. (2001). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
- Léon-Dufour, X. et al. (2003). *Slovník Biblické teologie*. Praha: Academia.
- Metzger, A. (n.d.). *John Paul II about sports*. Retrieved 10.3.2012 from the World Wide Web: <http://www.fjp2.com/us/news/world/2079-john-paul-ii-about-sports>
- Pančocha, K. (2009). *Spiritualita sportu pohledem křesťanství v angloamerickém prostředí a České republice*. Rigorozní práce. Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury.
- Stolarczyk, S. (2005). *Papież jakiego nie znamy*, Warszawa, 118. Retrieved 10.3.2012 from the World Wide Web: <http://www.lider.szs.pl/down/Bukowiec.doc>
- Lixey, K. (n.d.) Sport in Magisterium of Pius XII., In Svoboda, V. (2011). *Fylosofie a teologie sportu s zřetelem k americkému fotbalu*, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta.
- Weigel, G. (2005). *Svědék naděje*, Praha: Práh.
- Weiler, R. (n.d.). Sport. In Kaplánek, *Zábava, sport a hra očima teologa*. Retrieved 12.3.2012 from the World Wide Web: www.eamos.cz/amos/kvc/externi/kvc_238/zabava.doc

SEZNAM ZKRATEK

KKC – Katechismus katolické církve

CIC – Kodex kanonického práva

Biblické zkratky:

Gal - Galat'anům

Ef - Efezanům

Ez - Ezechiel

Gn - Genesis

Iz – Izajáš

Jb - Job

Jer – Jeremiáš

Kaz – Kazatel

Lk – Lukáš

Mt - Matouš

Př - Přísloví

Řím - list Římanům

Sir - Sírachovec

Sk – Skutky apoštolů

Ž - Žalm

1Kor - 1. list Korint'anům

1Tim - 1. list Timoteovi

2Kor - 2. Korint'anům

2Petr druhý list Petrův

2.Sam - 2. Samuelova

1.Mak - 1. Makabejská

2.Mak - 2. Makabejská